Wydział Nauk Historycznych

ARCHEOLOGIA

PROGRAM STUDIÓW

studia drugiego stopnia

MAGISTER ARCHEOLOGII

rok akademicki 2013–2014

Program studiów

Ogólna charakterystyka studiów	
Wydział prowadzący kierunek studiów:	Wydział Nauk Historycznych
Kierunek studiów: *(nazwa kierunku musi być adekwatna do zawartości programu kształcenia a zwłaszcza do zakładanych efektów kształcenia)*	Archeologia
Poziom kształcenia: *(studia pierwszego, drugiego stopnia, jednolite studia magisterskie)*	Studia drugiego stopnia
Profil kształcenia: *(ogólnoakademicki, praktyczny)*	Ogólnoakademicki
Umiejscowienie kierunku w obszarze (obszarach) kształcenia:	Nauki humanistyczne
Forma studiów: *(studia stacjonarne, studia niestacjonarne)*	Studia stacjonarne
Liczba semestrów:	4 (cztery)
Liczba punktów ECTS konieczna do uzyskania kwalifikacji odpowiadających poziomowi studiów:	120
Łączna liczba godzin dydaktycznych:	1110
Tytuł zawodowy uzyskiwany przez absolwenta:	Magister archeologii
Specjalność:	
Ogólne cele kształcenia oraz możliwości zatrudnienia i kontynuacji kształcenia przez absolwentów kierunku:	Podstawowym celem kształcenia studenta na kierunku archeologia jest przygotowanie go do odkrywania „ukrytego w archiwum Ziemi" dziedzictwa kulturowego, a tym samym uświadomienia mu walorów estetycznych i kulturowych tego, jak żył i co osiągnął w dawnych czasach człowiek. Dzięki temu absolwent przyczyni się do kształtowania społecznych i instytucjonalnych podstaw (w tym norm i działań) chroniących dziedzictwo kulturowe przed bezpowrotnym zniszczeniem. W efekcie będzie odgrywał pozytywną rolę w zwiększaniu intelektualnego i kulturowego rozwoju społeczeństwa, w którym funkcjonuje. Student otrzyma niezbędną wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne, które pozwolą mu na wypełnienie wspomnianej roli. Poza tym będzie posiadał wiedzę pozwalającą korzystać z najnowszych osiągnięć archeologii. Z tych powodów studenci archeologii w UMK otrzymają szeroką ofertę kształcenia nie tylko w zakresie humanistyki, ale i obszarów nauk współpracujących, a ich umiejętności będą kształtowane przez wybór unikatowych w skali kraju profili kształcenia. W związku z tym absolwenci zdobędą podstawy do zatrudnienia w instytucjach naukowych, placówkach muzealnych ponadregionalnych i regionalnych, instytucjach zajmujących się ochroną dziedzictwa kulturowego i propagujących jego wartości.

Wskazanie związku programu kształcenia z misją i strategią UMK:	W „Strategii rozwoju UMK na lata 2011–2020” w obszarze kształcenia, realizuje cele: 2.1.1., 2.1.4., 2.2.2., 2.3.1., 2.3.2.
Wskazanie, czy w procesie definiowania efektów kształcenia oraz w procesie przygotowania i udoskonalania programu studiów uwzględniono opinie interesariuszy, w tym w szczególności studentów, absolwentów, pracodawców:	Tak, treści kształcenia są efektem między innymi opinii studentów archeologii oraz środowiska zawodowego archeologów, a także szczególnych oczekiwań pracodawców wobec absolwentów studiów wyższych.
Wymagania wstępne (oczekiwane kompetencje kandydata) – zwłaszcza w przypadku studiów drugiego stopnia:	Ukończone studia wyższe pierwszego stopnia dowolnego kierunku oraz zainteresowania dziejami człowieka, a zwłaszcza przeszłością zapisaną w materialnych pozostałościach jego działalności.

Moduły kształcenia wraz z zakładanymi efekty kształcenia					
Moduły kształcenia	**Przedmioty**	**Liczba punktów ECTS**	**Charakter zajęć obligatoryjny/ fakultatywny**	**Zakładane efekty kształcenia**	**Sposoby weryfikacji zakładanych efektów kształcenia osiąganych przez studenta**
MK I **Wybrane zagadnienia z historii i metodologii archeologii**	Wybrane zagadnienia z historii i metodologii archeologii	4,5	obligatoryjny	**WIEDZA:** – ma pogłębioną wiedzę na temat podstaw teoretycznych problematyki badawczej w archeologii (K_W01); – zna terminologię stosowaną w archeologii i antropologii kultury (K_W02); – ma pogłębioną wiedzę obejmującą metodologię i teorie stosowane w różnych kierunkach badawczych archeologii (K_W03); – a ugruntowaną wiedzę dotyczącą historii myśli archeologicznej, wpływu przyjmowanych koncepcji teoretycznych na rozwiązywanie złożonych problemów z zakresu współczesnych badań archeologicznych (K_W06); – ma wiedzę dotyczącą zastosowania języka ojczystego w tworzeniu dojrzałych tekstów naukowych i popularno-naukowych (K_W13). **UMIEJĘTNOŚCI:** – posiada umiejętności oceny modeli oferowanych w ramach archeologii oraz krytycznego spojrzenia na rolę archeologii we współczesnym świecie. Umie krytycznie przeanalizować prace innych autorów (K_U01); – potrafi samodzielnie, w sposób praktyczny zastosować uzyskaną wiedzę, realizując własne projekty badawcze (K_U03); – ma świadomość współczesnego pluralizmu teoretycznego archeologii, rozumie konsekwencje różnych sposobów uprawiania archeologii we współczesnym świecie (K_U06); – potrafi świadomie wybrać i przedstawić sposób interpretacji przeszłych zjawisk społeczno-kulturowych	Obecność na zajęciach; aktywne uczestnictwo w zajęciach; praca indywidualna: referat/esej (z wybranego zagadnienia); praca zespołowa w grupach: forum dyskusyjne (przygotowanie prezentacji/wystąpień), koreferaty; projekt zespołowy.

				(K_U07). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:** – potrafi współdziałać w grupie, przyjmując w niej różne role (K_K02); – potrafi określić priorytety służące realizacji określonego zadania (K_K03); – prawidłowo identyfikuje i rozstrzyga dylematy związane z uprawianiem archeologii, ma świadomość zależności badań archeologicznych od podstaw teoretyczno-metodologicznych (K_K04); – potrafi samodzielnie aplikować świadomie wybrane podstawy teoretyczne w celu wyjaśniania zjawisk z przeszłości. wykazuje niezależność i samodzielność w formułowaniu poglądów, szanując jednocześnie prawo innych osób do wykazywania tych samych cech (K_K07); – wykazuje kompetentną odpowiedzialność i odwagę cywilną w przedstawianiu obrazu dziejów, zgodnego z aktualnym stanem wiedzy archeologicznej (K_K09).	
MK II **Metody analityczne w różnych tradycjach badawczych archeologii**	Metody analityczne w różnych tradycjach badawczych archeologii	5	obligatoryjny	**WIEDZA:** – ma pogłębioną wiedzę o miejscu i znaczeniu archeologii w systemie nauk oraz o jej specyfice przedmiotowej i metodologicznej (K_W01); – zna i rozumie rozmaite procedury analityczne stosowane we współczesnej archeologii (K_W06); – ma ugruntowaną i pogłębioną wiedzę o tradycjach badawczych w archeologii (od okresu przedteoretycznego po nurty ponowoczesne), zna i rozumie zależność stosowanych metod analitycznych od określonych tradycji i szkół badawczych (K_W07). **UMIEJĘTNOŚCI:** – potrafi wyszukiwać, analizować, oceniać, selekcjonować i użytkować informacje z wykorzystaniem różnych źródeł i metod archeologicznych, wykorzystać procedury analityczne w zależności od postawionych celów poznawczych i przyjmowanych założeń teoretycznych (K_U01); – umie prawidłowo sporządzić grant/projekt badawczy, wykazując się znajomością metod analitycznych przydatnych przy rozpatrywaniu wybranego problemu	Obecność na zajęciach; aktywne uczestnictwo w zajęciach; pisemna praca semestralna w formie grantu badawczego; wystąpienia w małych zespołach.

				z uzasadnieniem celowości ich zastosowania i opisaniem spodziewanych rezultatów naukowych (K_U02); – potrafi rozpoznać różne rodzaje wytworów kultury (źródeł archeologicznych) oraz przeprowadzić ich krytyczną analizę i interpretację z zastosowaniem odpowiednich metod, w celu określenia ich treści i znaczeń, w tym przynależności chronologiczno-kulturowej oraz funkcji (K_U05). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:** – potrafi współdziałać w grupie, przyjmując w niej różne role (K_K02); – potrafi określić priorytety służące realizacji określonego zadania (K_K03); – prawidłowo identyfikuje i rozstrzyga dylematy związane z uprawianiem archeologii (K_K04); – ma świadomość zależności badań archeologicznych od podstaw teoretyczno-metodologicznych, potrafi samodzielnie aplikować świadomie wybrane podstawy teoretyczne w celu wyjaśniania zjawisk z przeszłości (K_K07).	
MK III **Węzłowe problemy archeologii prahistorycznej w Europie Środkowej**	Stare i nowe poglądy w badaniach nad paleolitem i mezolitem	2	obligatoryjny	**WIEDZA:** – posiada wiedzę na temat ewolucji podstawowych pojęć, takich jak: paleolit, mezolit, kultura archeologiczna, przemysł czy cykl technologiczny (K_W02); – posiada uporządkowaną wiedzę w zakresie historii badań nad starszą i środkową epoką kamienia (K_W04); – ma wiedzę na temat poszczególnych nurtów antropologii kulturowej i ich wpływu na badania nad paleolitem i mezolitem (K_W05); – ma wiedzę dotyczącą zmian w poglądach na genezę poszczególnych tradycji kulturowych (K_W07); – ma wiedzę na temat zmieniającej się metodyki badania stanowisk paleolitycznych (K_W11). **UMIEJĘTNOŚCI:** – potrafi wyszukiwać, analizować, oceniać, selekcjonować i użytkować informacje z wykorzystaniem różnych źródeł i metod oraz formułować na tej podstawie krytyczne sądy odnośnie paleolitu i mezolitu (K_U01);	Obecność na zajęciach; aktywne uczestnictwo w zajęciach; dyskusja w oparciu o literaturę; esej.

				– posiada umiejętności integrowania wiedzy z różnych dyscyplin w zakresie nauk humanistycznych oraz innych obszarów, z których dyscypliny są integralną częścią archeologii, bądź z nią współpracują (K_U04); – potrafi opisać (wskazać) konkretne poglądy oraz metody badawcze stosowane przez badaczy paleolitu, a zaczerpnięte z dorobku poszczególnych nurtów antropologii kulturowej (K_U06). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:** – ma świadomość odpowiedzialności za zachowanie dziedzictwa kulturowego i propaguje ją w społeczeństwie(K_K05); – bierze udział w życiu naukowym i kulturalnym, uczestnicząc w konferencjach i spotkaniach środowiskowych (K_K06); – wykazuje niezależność i samodzielność w myśleniu, rozumiejąc i szanując jednocześnie prawo innych osób do tego samego (K_K07); – wykazuje odpowiedzialność i odwagę cywilną w przedstawieniu obrazu dziejów i historii badań nad epoką kamienia, zgodnego z aktualnym stanem wiedzy (K_K09).	
MK III **Węzłowe problemy archeologii prahistorycznej w Europie Środkowej**	Neolityzacja Europy Środkowej	2	obligatoryjny	**WIEDZA:** – zna terminologię stosowaną na gruncie archeologii neolitu, w tym zwłaszcza pokrewnych nauk historycznych i antropologii kulturowej, na poziomie rozszerzonym oraz w wybranych dyscyplinach nauk przyrodniczych, z którymi współpracuje archeologia(K_W02); – ma uporządkowaną, pogłębioną i szczegółową wiedzę z zakresu archeologii prahistorycznej (młodszej epoki kamienia Europy Środkowej) (K_W04); – ma pogłębioną wiedzę o powiązaniach dziedzin nauki i dyscyplin naukowych, właściwych dla studiowanego kierunku z innymi dziedzinami obszaru albo obszarów, które składają się na studiowany kierunek (K_W05); – posiada wiedzę na temat metod analizy i interpretacji różnych wytworów kultury właściwe dla wybranych tradycji, teorii lub szkół badawczych w zakresie dzie-	Obecność na zajęciach; aktywne uczestnictwo w zajęciach; dyskusja w oparciu o literaturę; pisemna praca domowa.

				dzin nauki i dyscyplin naukowych, właściwych dla studiowanego kierunku (K_W07); – posiada wiedzę pozwalającą na analizę i interpretację źródeł archeologicznych oraz innych wytworów kultury przydatnych dla poznania młodszej epoki kamienia w dziejach ludzkości (K_W12). **UMIEJĘTNOŚCI:** – potrafi wyszukiwać, analizować, oceniać, selekcjonować i użytkować informacje z wykorzystaniem różnych źródeł i metod oraz formułować na tej podstawie krytyczne sądy odnośnie neolityzacji (K_U01); – posiada umiejętności badawcze obejmujące analizę krytyczną prac innych autorów, syntezę różnych idei i poglądów, dobór metod i narzędzi badawczych, opracowanie i prezentację wyników (K_U02); – umie samodzielnie zdobywać wiedzę i poszerzać umiejętności badawcze oraz podejmować samodzielnie działania zmierzające do rozwijania zdolności i kierowania własną karierą zawodową (K_U03); – posiada umiejętności integrowania wiedzy z różnych dyscyplin w zakresie nauk humanistycznych oraz innych obszarów, z których dyscypliny są integralną częścią archeologii, bądź z nią współpracują (K_U04); – potrafi przeprowadzić krytyczną analizę różnych rodzajów wytworów kultury, określać ich treść i znaczenie, w tym przynależność chronologiczno-kulturową, wskazać możliwości odmiennych interpretacji, właściwych dla archeologii neolitu, stosując oryginalne podejścia, uwzględniające nowe osiągnięcia archeologii (K_U05); – posiada umiejętność merytorycznego argumentowania, z wykorzystaniem własnych poglądów oraz poglądów innych autorów, formułowania wniosków oraz tworzenie syntetycznych podsumowań (K_U06). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:** – potrafi odpowiednio określić priorytety służące realizacji określonego przez siebie lub innych zadania (K_K03); – wykazuje niezależność i samodzielność w formułowaniu poglądów, szanując jednocześnie prawo innych	

				osób do wykazywania tych samych cech (K_K07); – wykazuje odpowiedzialność i odwagę cywilną w przedstawianiu obrazu dziejów, zgodnego z aktualnym stanem wiedzy i w sprzeciwianiu się instrumentalizacji archeologii przez grupy narodowe, społeczne, religijne i polityczne (K_K09).	
MK III **Węzłowe problemy archeologii prahistorycznej w Europie Środkowej**	Początki epoki metali i powstanie cywilizacji	2	obligatoryjny	**WIEDZA:** – rozumie definicje terminów dotyczących zmiany kulturowej (K_W02); – zna fakty związane z powstaniem najstarszych cywilizacji oraz główne systemy pisma (K_W04); – opisuje znaczenie czynników ekologiczno-technicznych dla powstania cywilizacji (K_W05). **UMIEJĘTNOŚCI:** – umie scharakteryzować i porównać cechy różnych cywilizacji (K_U01); – prawidłowo stosuje terminy odnoszące się do różnych typów organizacji społecznej (K_U04); – umie scharakteryzować rolę kontaktu kulturowego dla powstania cywilizacji i przemiany historyczne w kategoriach przyczynowo-skutkowych oraz zinterpretować źródła archeologiczne dotyczące oceny poziomu organizacji społecznej (K_U05). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:** – wykazuje niezależność i samodzielność w interpretacji źródeł archeologicznych odnoszących się do różnego poziomu organizacji społecznej (K_K07); – potrafi przedstawić obraz dziejów biorąc pod uwagę odmienności między cywilizacjami różnych kontynentów (K_K09).	Obecność na zajęciach; aktywne uczestnictwo w zajęciach; dyskusja w oparciu o literaturę; sprawdzian pisemny.
MK III **Węzłowe problemy archeologii prahistorycznej w Europie Środkowej**	Społeczności młodszej epoki brązu i początku epoki żelaza	2	obligatoryjny	**WIEDZA:** – zna terminologię odnośnie archeologii młodszej epoki brązu i wczesnej epoki żelaza (krąg kultur pól popielnicowych; krąg kultur nordyjskich; cywilizacja kultur halsztackich i wczesnoceltyckich) (K_W02); – ma uporządkowaną, pogłębioną wiedzę obejmującą terminologię, teorię i metodologię odnośnie archeologii młodszej epoki brązu i wczesnej epoki żelaza (krąg kultur pól popielnicowych; krąg kultur nordyjskich; cywilizacja kultur halsztackich i wczesnoceltyckich)	Obecność na zajęciach; aktywne uczestnictwo w zajęciach; prezentacja; dyskusja w oparciu o literaturę; sprawdzian ustny.

				(K_W03); – ma wiedzę w zakresie metod analizy i interpretacji odnośnie procesu zmiany kulturowej (mogiłowo-popielnicowej), charakteru kultur łużyckich, kulturotwórczego znaczenia cywilizacji halsztackich dla środowisk środkowo- i północnoeuropejskich (np. dla społeczności kultur łużyckich i postłużyckich) (K_W07); – posiada wiedzę w zakresie analizy i interpretacji źródeł archeologicznych z młodszej epoki brązu i wczesnej epoki żelaza (K_W12). **UMIEJĘTNOŚCI:** – potrafi samodzielnie wyszukiwać informacje i analizować źródła archeologiczne naświetlające dawne i aktualne ustalenia badawcze odnośnie kształtu i charakteru rozwoju cywilizacyjnego młodszej epoki brązu i wczesnej epoki żelaza (K_U01); – potrafi dokonać krytycznej oceny poglądów dotychczasowych autorów, jest w stanie formułować postulaty badawcze na gruncie stanu wiedzy (źródłowej i teorii prahistorii) oraz aktualnych odkryć archeologicznych (K_U02). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:** – potrafi nakreślić i uzasadnić ważność priorytetów badawczych odnośnie problematyki archeologii młodszej epoki brązu i wczesnej epoki żelaza podejmowanej w różnych ośrodkach badawczych (K_K03); – potrafi formułować problemy badawcze w ramach samodzielnych/zespołowych i niezależnych przedsięwzięć badawczych, jednak z uszanowaniem dotychczasowej wiedzy na temat młodszej epoki brązu i wczesnej epoki żelaza (K_K07); – docenia znaczenie nauk humanistycznych (np. antropologii kulturowej, socjologii czy geografii humanistycznej) dla kształtu współczesnej archeologii i prahistorii w zakresie określonym w tytule zajęć (K_K08).	
MK III **Węzłowe problemy archeologii prahistorycznej w Europie Środkowej**	Północni sąsiedzi Rzymu	2	obligatoryjny	**WIEDZA:** – ma uporządkowaną, pogłębioną wiedzę z zakresu: rozwoju kulturowego świata Celtów w poszczególnych fazach okresu lateńskiego, z uwzględnieniem podziału	Obecność na zajęciach; aktywne uczestnictwo w zajęciach; dyskusja w oparciu o literaturę;

				na główne terytoria, źródeł archeologicznych do kultur wielbarskiej i czerniachowskiej/Sintana de Mures i grupy masłomęckiej, zmian terytorialnych i kulturowych zachodzących w poszczególnych fazach wybranych kultur (K_W04); – ma uporządkowaną, pogłębioną wiedzę na temat interdyscyplinarnych rekonstrukcji wybranych procesów, w szczególności zna wybrane źródła archeologiczne będące przejawem religijno-magicznych działań Celtów, zna zróżnicowanie kontaktów kulturowych i rozumie ich rolę w procesach kulturotwórczych, rozumie rolę mobilnego charakteru plemion północno- i środkowoeuropejskiego Barbaricum, zna tło historyczne okresu wędrówek ludów i rozumie procesy kulturowe zachodzące w tym czasie w Europie (K_W05). **UMIEJĘTNOŚCI:** – posiada pogłębione umiejętności obejmujące analizę prac innych autorów oraz syntezę różnych idei i poglądów, a także umiejętności opracowywania i prezentacji wyników kwerendy źródeł (K_U02); – umie samodzielnie zdobywać wiedzę i rozwijać umiejętności badawcze, kierując się wskazówkami opiekuna naukowego (K_U03); – posiada umiejętność integrowania wiedzy z różnych dyscyplin w zakresie nauk humanistycznych, w szczególności opisuje wybrane źródła archeologiczne jako przejaw religijno-magicznych działań nieceltyckich ludów środkowoeuropejskiego Barbaricum w młodszym okresie przedrzymskim, opisuje rolę Gotów w kształtowaniu kultur kręgu gockiego, charakteryzuje wybrane źródła pisane do Celtów i Germanów w kontekście odpowiednich źródeł archeologicznych (K_U04); – potrafi przeprowadzić krytyczną analizę różnych rodzajów wytworów poszczególnych omawianych kultur, określać ich treść i znaczenie, w tym przynależność chronologiczno-kulturową oraz funkcję, wskazać możliwości odmiennych interpretacji właściwych dla studiowanej dyscypliny, stosując oryginalne podej-	referat; sprawdzian pisemny.

				ścia uwzględniające nowe osiągnięcia archeologii wraz z zastosowaniem złożonych metod (K_U05); – posiada pogłębione umiejętności przygotowania wystąpień ustnych w języku polskim, dotyczących zagadnień szczegółowych, z wykorzystaniem ujęć teoretycznych, a także różnych kategorii źródeł (K_U10). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:** – rozumie potrzebę uczenia się przez całe życie, potrafi inspirować i organizować proces nauczania (K_K01); – wykazuje niezależność i samodzielność w formułowaniu poglądów, szanując jednocześnie prawo innych osób do wykazywania tych samych cech (K_K07).	
MK IV **Archeologia średniowiecza i czasów nowożytnych**	Węzłowe problemy archeologii wczesnego średniowiecza	2	obligatoryjny	**WIEDZA:** – ma szczegółową wiedzę obejmującą dyskusję nad najważniejszymi problemami archeologii wczesnośredniowiecznej Słowiańszczyzny (m.in. problem etnogenezy Słowian, problem ustroju społeczno-politycznego społeczeństw przedpaństwowych; problem kształtowania się organizacji państwowych; problem chronologii głównych stanowisk archeologicznych itp.) (K_W04); – posiada wiedzę dotyczącą kontrowersyjnych zagadnień, kluczowych dla problematyki omawianego okresu (K_W07); – posiada ogólne rozeznanie w literaturze przedmiotu oraz wiedzę w zakresie przewodnich materiałów źródłowych (źródła nieruchome i ruchome) niezbędne dla zrozumienia istoty problemu i kierunków dyskusji naukowej (K_W12). **UMIEJĘTNOŚCI:** – potrafi korzystać z literatury przedmiotu dotyczącej omawianego zagadnienia oraz krytycznie oceniać zawarte w niej poglądy (K_U01); – potrafi wyciągać wnioski dotyczące głównych problemów archeologii wczesnego średniowiecza, umieszczając je w adekwatnym kontekście historycznym (K_U02). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:**	Obecność na zajęciach; dyskusja w oparciu o literaturę; koreferaty; sprawdzian pisemny.

				– potrafi ocenić wagę określonej argumentacji i jej znaczenie w interpretacji zjawisk kulturowych (K_K03); – potrafi formułować problemy badawcze w ramach samodzielnych lub zespołowych przedsięwzięć badawczych (K_K04); – potrafi stosować odpowiednią argumentację w dyskursie dotyczącym głównych problemów archeologii wczesnego średniowiecza (K_K07); – uświadamia sobie znaczenie innych dyscyplin humanistycznych i przyrodniczych dla rozwoju badań archeologicznych (K_K08).	
MK IV **Archeologia średniowiecza i czasów nowożytnych**	Węzłowe problemy archeologii późnego średniowiecza i nowożytności	2	obligatoryjny	**WIEDZA:** – ma wiedzę odnośnie szans i zagrożeń dotyczących polskiej archeologii późnego średniowiecza i nowożytności, zdaje sobie sprawę z gwałtownego napływu masowych źródeł archeologicznych z tych okresów oraz jego uwarunkowań i konsekwencji (K_W04); – posiada wiedzę dotyczącą prac archeologicznych we współczesnych aglomeracjach miejskich, w tym problemy i uwarunkowania w kontekście potrzeb badań nad późnym średniowieczem i nowożytnością, zna zasady i specyfikę prowadzenia badań na tzw. wielkich inwestycjach (np. na trasie przebiegu planowanych autostrad i gazociągów) (K_W11); – posiada wiedzę zarówno o podstawowych, jak też specyficznych kategoriach źródeł archeologicznych z późnego średniowiecza i nowożytności pochodzących z badań w miastach i na tzw. wielkich inwestycjach (K_W12). **UMIEJĘTNOŚCI:** – posiada umiejętności integrowania wiedzy z różnych dyscyplin w zakresie nauk humanistycznych i innych, potrzebnych w studiach archeologicznych nad późnym średniowieczem i nowożytnością (K_U04); – potrafi przeprowadzić krytyczną analizę różnych rodzajów wytworów kultury późnego średniowiecza i nowożytności, określać ich treść, znaczenie i funkcję, a także wskazać możliwości odmiennych interpretacji, stosując oryginalne podejścia uwzględniające nowe	Obecność na zajęciach; dyskusja w oparciu o literaturę; pisemna praca domowa.

				osiągnięcia archeologii (K_U05). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:** – ma świadomość jaką rolę odgrywa archeologia późnego średniowiecza i nowożytności we współczesnym świecie, szczególnie na przykładzie badań w Polsce oraz jaki wpływ na opracowywaniu planów zagospodarowania i rewitalizacji oraz rekonstrukcji zabytkowych obiektów maja badania archeologiczne (K_K05).	
MK V **Archeologia antyczna**	Archeologia śródziemnomorska i orientalna	5	obligatoryjny	**WIEDZA:** – ma uporządkowaną wiedzę metodologiczną oraz z zakresu teorii stosowanych w archeologii świata śródziemnomorskiego oraz orientu (K_W03); – ma uporządkowaną wiedzę o różnych kierunkach badań archeologicznych, ich odmiennościach zbieżnościach; ma wiedzę z zakresu archeologii starożytnego Egiptu, starożytnej Mezopotamii, Iranu oraz archeologii antycznej Grecji i Rzymu (K_W04); – ma wiedzę z zakresu archeologii starożytnego Rzymu, Chin, Indii i Iranu oraz posiada wiedzę pozwalającą na analizę i interpretację źródeł archeologicznych oraz innych wytworów cywilizacji świata starożytnego, przydatnych dla poznania wyżej wymienionych kręgów cywilizacyjnych (K_W07); – ma wiedzę z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego, także w odniesieniu do krajów o odmiennej tradycji, systemach społecznych i religijnych (K_W09); – zna i rozumie metody analizy różnych źródeł, stanowiących warsztat badawczy archeologa klasycznego oraz analizy wytworów kultury i ich interpretacji prowadzonych na gruncie wybranych tradycji, teorii lub szkół badawczych rozwijanych w archeologii kultur śródziemnomorskich oraz azjatyckich (K_W12). **UMIEJĘTNOŚCI:** – potrafi wyszukiwać, analizować, oceniać, selekcjonować i użytkować informacje z wykorzystaniem różnych źródeł i metod archeologicznych stosowanych w badaniach w archeologii kultur śródziemnomorskich oraz azjatyckich (K_U01); – posiada umiejętności badawcze obejmujące krytycz-	Aktywne uczestnictwo w zajęciach; dyskusja w oparciu o literaturę; egzamin pisemny.

				ną analizę problemów badawczych, dobór metod i narzędzi badawczych, opracowanie i prezentację wyników, pozwalające na rozwiązywanie problemów w zakresie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych, właściwych dla archeologii (K_U02); – umie samodzielnie zdobywać wiedzę i rozwijać umiejętności badawcze, kierując się wskazówkami opiekuna naukowego (K_U03); – potrafi przeprowadzić krytyczną analizę różnych rodzajów wytworów kultury właściwych dla studiowanej dyscypliny oraz przeprowadzić ich krytyczną analizę i interpretację z zastosowaniem typowych metod, w celu określenia ich treści i znaczeń, w tym przynależności chronologiczno-kulturowej oraz funkcji (K_U05); – ma pogłębione umiejętności językowe pozwalające na korzystanie z literatury w językach obcych (K_U11). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:** – potrafi współdziałać i pracować w zespole badawczym, między innymi prowadzącym badania wykopaliskowe i studia źródłoznawcze (K_K02); – potrafi odpowiednio określić priorytety służące realizacji określonego przez siebie lub innych zadania (K_K03); – prawidłowo identyfikuje i rozstrzyga dylematy związane z wykonywaniem zawodu archeologa (K_K04); – ma świadomość odpowiedzialności za zachowanie dziedzictwa kulturowego i propaguje ją w społeczeństwie (K_K05); – wykazuje niezależność i samodzielność w myśleniu, rozumiejąc i szanując jednocześnie prawo innych osób do tego samego (K_K07); – wykazuje odpowiedzialność i odwagę cywilną w przedstawianiu obrazu dziejów, zgodnego z aktualnym stanem wiedzy archeologicznej (K_K09).	
MK VI **Archeologia środowiskowa społeczeństw europejskich**	Rośliny w kulturze ludów europejskich	2	obligatoryjny	**WIEDZA:** – ma pogłębioną wiedzę o miejscu i znaczeniu archeologii w systemie nauk oraz o jej specyfice przedmiotowej (K_W01);	Referat (w formie pisemnej i ustnej); prezentacja; dyskusja w oparciu o tezy zaprezentowane w

				– ma pogłębioną wiedzę o powiązaniach dziedzin nauki i dyscyplin naukowych właściwych dla studiowanego kierunku z innymi dziedzinami obszaru, takimi jak archeologia środowiskowa (K_W05); – ma wiedzę o instytucjach nauki i kultury oraz orientuje się we współczesnym życiu środowisk naukowych z obszaru archeologii środowiskowej (K_W11); – ma wiedzę w zakresie najważniejszych problemów dyscyplin przyrodniczych właściwych dla archeologii, zna procesy przyrodniczo-kulturowe zachodzące w dziejach społeczeństw prahistorycznych, antycznych i wczesnohistorycznych w Europie (K_W17); – zna kategorie pojęciowe i terminologię stosowane w wybranych dyscyplinach obszaru naukach przyrodniczych, zna zakres źródłowy i problemowym badań archeoprzyrodniczych w Europie (K_W18). **UMIEJĘTNOŚCI:** – potrafi wyszukiwać, analizować, oceniać i użytkować informacje z wykorzystaniem różnych źródeł i metod przyrodniczych (archeobotanicznych) (K_U01); – posiada umiejętności badawcze pozwalające na krytyczną analizę prac innych autorów z obszaru nauk przyrodniczych, dostrzega czynniki środowiskowe i ocenia ich wpływ na kulturę społeczeństw europejskich (K_U02); – stosuje złożone techniki i narzędzia badawcze w zakresie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych, właściwych dla dyscyplin przyrodniczych, charakteryzuje i ocenia wartość poznawczą palinologicznych i botanicznych wskaźników aktywności człowieka (K_U15); – potrafi wyszukiwać,, oceniać i użytkować informacje z wykorzystaniem różnych metod przyrodniczych (K_U16); – potrafi przetwarzać dane archeobotaniczne, stosując programy komputerowe oraz urządzenia i techniki multimedialne (K_U17). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:** – rozumie potrzebę uczenia się przez całe życie i potrafi organizować proces uczenia innych osób (K_K01);	referacie; sprawdzian pisemny.

				– potrafi współdziałać i pracować w interdyscyplinarnym zespole badawczym, między innymi prowadzącym badania przyrodnicze (K_K10).	
MK VI **Archeologia środowiskowa społeczeństw europejskich**	Zwierzęta w kulturze ludów europejskich	2	obligatoryjny	**WIEDZA:** – ma pogłębioną wiedzę o miejscu i znaczeniu archeologii w systemie nauk oraz o jej specyfice przedmiotowej (K_W01); – ma pogłębioną wiedzę o powiązaniach dziedzin nauki i dyscyplin naukowych właściwych dla studiowanego kierunku z innymi dziedzinami obszaru, takimi jak archeologia środowiskowa (K_W05); – ma wiedzę o instytucjach nauki i kultury oraz orientuje się we współczesnym życiu środowisk naukowych z obszaru archeologii środowiskowej (K_W11); – ma wiedzę w zakresie najważniejszych problemów dyscyplin przyrodniczych właściwych dla archeologii, zna procesy przyrodniczo-kulturowe zachodzące w dziejach społeczeństw prahistorycznych, antycznych i wczesnohistorycznych w Europie (K_W17); – zna kategorie pojęciowe i terminologię stosowane w wybranych dyscyplinach obszaru naukach przyrodniczych, zna zakres źródłowy i problemowym badań archeoprzyrodniczych w Europie (K_W18). **UMIEJĘTNOŚCI:** – potrafi wyszukiwać, analizować, oceniać i użytkować informacje z wykorzystaniem różnych źródeł i metod przyrodniczych (archeozoologicznych) (K_U01); – posiada umiejętności badawcze pozwalające na krytyczną analizę prac innych autorów z obszaru nauk przyrodniczych, dostrzega czynniki środowiskowe i ocenia ich wpływ na kulturę społeczeństw europejskich (K_U02); – stosuje złożone techniki i narzędzia badawcze w zakresie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych, właściwych dla dyscyplin przyrodniczych, charakteryzuje i ocenia wartość poznawczą zoologicznych wskaźników aktywności człowieka (K_U15); – potrafi wyszukiwać, oceniać i użytkować informacje z wykorzystaniem różnych metod przyrodniczych	Obecność na zajęciach; dyskusja; referat; prezentacja; sprawdzian pisemny.

				(K_U16); – potrafi przetwarzać dane archeozoologiczne, stosując programy komputerowe oraz urządzenia i techniki multimedialne (K_U17). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:** – rozumie potrzebę uczenia się przez całe życie i potrafi organizować proces uczenia innych osób (K_K01); – potrafi współdziałać i pracować w interdyscyplinarnym zespole badawczym, między innymi prowadzącym badania przyrodnicze (K_K10).	
MK VII **Metodyka badań**	Ćwiczenia terenowe	7,5	obligatoryjny	**WIEDZA:** – ma ugruntowaną wiedzę z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego, potrzebę poszanowania stanowiska archeologicznego i odkrywanych reliktów przeszłości (K_W09); – zna metody wyznaczania obszarów badawczych, prowadzenia pomiarów sytuacyjnych i niwelacyjnych, metody lokalizacji odkrywanych materiałów źródłowych (pomiar w ramach wykopu w ramach siatki arowej lub stanowiska), zna zasady dokumentacji opisowej, rysunkowej i fotograficznej odkrywanych nawarstwień kulturowych, w szczególności wykonania planów oraz przekrojów stratygrafii kulturowej, stosowanych przy tym narzędzi i metod, ma wiedzę dotyczącą specyfiki eksploracji nawarstwień kulturowych, jam kulturowych jak również grobów grobowych (K_W11); – zna możliwości interpretacji odkryć (wie jak odczytywać informację zapisaną w stratygrafii) (K_W12); – ma wiedzę dotyczącą prac technicznych, w tym eksploracyjnych, stosowanych w trakcie badań archeologicznych oraz wstępnych konserwatorskich stosowanych przy zabytkach archeologicznych, zna sposoby inwentaryzacji materiałów źródłowych (K_W16); – ma wiedzę w zakresie najważniejszych problemów dyscyplin przyrodniczych właściwych dla archeologii, w tym sposobów pozyskiwania materiałów źródłowych do badań laboratoryjnych (K_W17). **UMIEJĘTNOŚCI:**	Dziennik praktyk oraz karty pracy z zadaniami, których opanowanie powinno być podstawą zaliczenia praktyk terenowych.

				– dostrzega różnorodność i specyfikę stanowisk archeologicznych (K_U12); – potrafi korzystać z podstawowych narzędzi informatycznych używanych do archiwizacji danych archeologicznych, ich przetwarzania oraz analizowania (K_U13); – umie stosować techniki i narzędzia badawcze w zakresie dyscyplin nauk przyrodniczych, w tym umie pobierać i zabezpieczać próbki do badań laboratoryjnych (paleobotanicznych, C^{14}, dendrochronologicznych i innych) (K_U15). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:** – potrafi we współpracy z innymi wykonywać powierzone obowiązki przy pracach wykopaliskowych (K_K02); – potrafi odpowiednio określić priorytety służące realizacji określonego przez siebie lub innych zadania (K_K03); – prawidłowo identyfikuje i rozstrzyga dylematy związane z wykonywaniem zawodu (K_K04); – ma świadomość odpowiedzialności za zachowanie dziedzictwa kulturowego i propaguje ją w społeczeństwie (K_K05); – wykazuje niezależność i samodzielność w myśleniu, rozumiejąc i szanując jednocześnie prawo innych osób do tego samego (K_K07).	
MK VIII **Seminarium dyplomowe**	Seminarium magisterskie	28	fakultatywny	**WIEDZA:** – zna szczegółowo i rozumie pojęcia i zasady z zakresu ochrony własności intelektualnej i prawa autorskiego (K_W08); – ma wiedzę o instytucjach nauki i kultury oraz orientuje się we współczesnym życiu środowisk naukowych i ich działalności popularyzatorskiej (K_W10); – zna metody badawcze i narzędzia warsztatu archeologa oraz metody upowszechniania wiedzy archeologicznej (K_W11); – ma wiedzę dotyczącą zastosowania języka ojczystego w tworzeniu dojrzałych tekstów naukowych i popularno-naukowych (K_W13); – ma wiedzę dotyczącą form dyskursu naukowego z	Aktywny udział w zajęciach; dyskusja nad własną pracą i pracami innych uczestników seminarium.

				zachowaniem norm etycznych (K_W14); – ma szczegółową wiedzę o gromadzeniu archeologicznych zasobów źródłowych, zarządzaniu nimi i ich przetwarzaniu oraz wykorzystaniu do tych celów technik komputerowych i multimedialnych (K_W15). **UMIEJĘTNOŚCI:** – potrafi wyszukiwać, analizować, oceniać, selekcjonować i użytkować informacje z wykorzystaniem różnych źródeł i metod oraz formułować na tej podstawie krytyczne sądy (K_U01); – posiada umiejętności badawcze obejmujące krytyczną analizę prac innych autorów, syntezę różnych idei i poglądów, dobór metod i narzędzi badawczych, opracowanie i prezentację wyników, pozwalające na Rozwiązywanie złożonych problemów w zakresie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych właściwych dla archeologii (K_U02); – umie samodzielnie zdobywać wiedzę i poszerzać umiejętności badawcze oraz podejmować samodzielne działania zmierzające do rozwijania zdolności i kierowania własną karierą zawodową (K_U03); – posiada umiejętność merytorycznego argumentowania z wykorzystaniem własnych poglądów oraz poglądów innych autorów, formułowania wniosków oraz tworzenia syntetycznych podsumowań (K_U06); – posiada umiejętność formułowania opinii krytycznych o wytworach kultury na podstawie wiedzy naukowej i doświadczenia oraz umiejętność prezentacji opracowań syntetycznych w różnych formach i różnych mediach (K_U07); – potrafi porozumiewać się w języku polskim i języku obcym ze specjalistami w zakresie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych właściwych dla archeologii oraz dziedzin nauki i dyscyplin naukowych pokrewnych oraz niespecjalistami z wykorzystaniem różnych narzędzi i technik komunikacyjnych, a także popularyzować wiedzę o wytworach kultury, archeologii i instytucjach zajmujących się nimi (K_U08); – posiada pogłębione umiejętności poprawnego redagowania, komentowania i opatrywania przypisami	

				konstruowanych tekstów, zgodnie z kanonami przyjętymi w różnych dziedzinach nauk historycznych i obszarów, z których czerpie archeologia (K_U09); – posiada pogłębione umiejętności przygotowania wystąpień ustnych w języku polskim, dotyczących zagadnień szczegółowych, z wykorzystaniem ujęć teoretycznych, a także różnych kategorii źródeł (K_U10); – pracuje w zespole, rozwiązując złożone problemy z zakresu badań archeologicznych, prezentuje ich wyniki i formułuje konkluzje stosując opracowane dla zespołu instrukcje i procedury (K_U14). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:** – potrafi odpowiednio określić priorytety służące realizacji określonego przez sienie i innych zadania (K_K03); – prawidłowo identyfikuje i rozstrzyga dylematy związane z wykonywaniem zawodu archeologa i prowadzeniem badań naukowych (K_K04); – bierze udział w życiu naukowym i kulturalnym, uczestnicząc w konferencjach i spotkaniach środowiskowych (K_K06); – wykazuje niezależność i samodzielność w formułowaniu poglądów, szanując jednocześnie prawo innych osób do wykazywania tych samych cech (K_K07); – wykazuje kompetentną odpowiedzialność i odwagę cywilną w przedstawieniu obrazu dziejów, zgodnego z aktualnym stanem wiedzy archeologicznej (K_K09).	
MK IX **Moduł kształcenia – zajęcia ogólnouczelniane lub zajęcia oferowane na innym kierunku studiów**	Zajęcia na innych kierunkach Wydziału Nauk Historycznych UMK	2	fakultatywny	**WIEDZA:** – zna terminologię nauk humanistycznych i społecznych (K_W02); – ma uporządkowaną, pogłębioną i rozszerzoną wiedzę z zakresu wybranych dyscyplin z obszarów nauk humanistycznych i społecznych, pozwalającą rozumieć miejsce archeologii wśród innych nauk oraz o jej przedmiotowych i metodologicznych powiązaniach z innymi dyscyplinami, a także objaśniać pozycję i znaczenie archeologii w obszarze nauk humanistycznych i społecznych (K_W03); – ma pogłębioną i rozszerzoną wiedzę z zakresu wy-	Dyskusja w oparciu o literaturę; pisemna praca domowa; esej; projekt; sprawdzian pisemny.
	Zajęcia ogólnouniwersyteckie	2	fakultatywny		

				branych dyscyplin z obszarów nauk humanistycznych i społecznych, pozwalającą zumieć powiązania interdyscyplinarne archeologii z naukami pokrewnymi i innymi naukami humanistycznymi i społecznymi oraz na integrowanie perspektyw właściwych dla kilku dyscyplin (K_W05). **UMIEJĘTNOŚCI:** – posiada umiejętność integrowania wiedzy archeologiczne z wiedzą z zakresu innych dyscyplin humanistycznych oraz jej zastosowania w nietypowych sytuacjach profesjonalnych (K_U04); – potrafi komunikować się ze specjalistami w zakresie nauk pokrewnych archeologii oraz z niespecjalistami z zastosowaniem terminologii właściwej dla nauk pokrewnych archeologii (K_U08). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:** – rozumie potrzebę dalszego, ciągłego rozwoju kompetencji w zakresie ogólnohumanistycznym, jak też kompetencji społecznych (K_K01).	
MK X **Wybrane problemy badawcze archeologii paleolitu i mezolitu**	Archeologia jaskiń	3	fakultatywny	**WIEDZA:** – zna pojęcia i terminologię stosowane w archeologii jaskiniowej oraz w wybranych dyscyplinach obszaru nauk przyrodniczych, z którymi ona współpracuje (K_W02); – ma uporządkowaną wiedzę z zakresu archeologii jaskiń oraz jej znaczeniu w systemie nauk (K_W04); – ma pogłębioną wiedzę o powiązaniach archeologii jaskiń z innymi dziedzinami nauki i dyscyplinami naukowymi, takimi jak: antropologia, geologia, geomorfologia, paleozoologia (K_W05); – zna metody badawcze i narzędzia warsztatu archeologa, stosowane w pracach terenowych na archeologicznym stanowisku jaskiniowym (K_W11). **UMIEJĘTNOŚCI:** – potrafi omówić zjawiska krasowe na świecie, genezę jaskiń, rodzaje obiektów skalnych, specyfikę archeologicznych stanowisk jaskiniowych, sedymenty jaskiniowe, florę, faunę i mikroklimat jaskiń (K_U01); – potrafi docenić znaczenie metod interdyscyplinarnych wykorzystywanych w trakcie badań jaskiniowych	Dyskusja; esej; prezentacja; sprawdzian pisemny.

				(K_U04); – posiada umiejętność merytorycznego argumentowania odnośnie sposobów adaptacji jaskiń do zasiedlenia przez człowieka w pradziejach (K_U06). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:** – potrafi odpowiednio określić priorytety służące realizacji określonego zadania (K_K03); – ma świadomość odpowiedzialności za zachowanie dziedzictwa kulturowego (K_K05); – bierze udział w życiu naukowym i kulturalnym, uczestnicząc w konferencjach i spotkaniach środowiskowych (K_K06); – wykazuje niezależność i samodzielność w myśleniu (K_K07); – wykazuje odpowiedzialność i odwagę cywilną w przedstawieniu obrazu dziejów, zgodnego z aktualnym stanem wiedzy archeologicznej (K_K09).	
MK X **Wybrane problemy badawcze archeologii paleolitu i mezolitu**	Początki zasiedlenia Europy	3	fakultatywny	**WIEDZA:** – ma pogłębioną wiedzę o miejscu i znaczeniu archeologii w systemie nauk oraz metodologii i specyfice przedmiotu (K_W01); – ma uporządkowana wiedzę metodologiczną dotyczącą koncepcji możliwych kierunków najstarszych ekspansji hominidów do Europy, zmian paleogeograficznych w dolnym plejstocenie Europy, Afryce i w Azji Zachodniej i ich wpływ na antropogenezę (K_W03); – ma uporządkowaną, pogłębioną wiedzę o powiązaniach archeologii z dziedzinami nauki i dyscyplinami naukowymi, min. w zakresie zmienności fauny i flory w kolejnych fazach klimatycznych dolnego plejstocenu, środowiskowych uwarunkowaniach dolnego paleolitu, metod badawczych nad początkami człowieka w Europie (K_W05); – ma wiedzę pozwalającą na analizę i interpretację źródeł archeologicznych, przydatnych do poznania najważniejszych, dolnopaleolityczne kompleksów kulturowych, technologii i typologii najstarszych europejskich artefaktów oraz stanowisk w Europie (K_W07); – posiada wiedzę na temat metod badawczych i narzę-	Dyskusja; esej; prezentacja; sprawdzian pisemny.

				dzi warsztatu archeologa w zakresie: najstarszych tradycji kulturowych *Homo erectus* w Afryce Wschodniej i na Bliskim Wschodzie, najstarszych znalezisk dolnopaleolitycznych w rejonie Morza Śródziemnego (K_W11). **UMIEJĘTNOŚCI:** – potrafi wyszukiwać, analizować, oceniać, selekcjonować i użytkować informacje z wykorzystaniem różnych źródeł i metod dotyczące: poszczególnych elementów klimatu w dolno- i środkowoplejstoceńskiej Europie, przyczyn zmian środowiska na przełomie trzeciorzędu i czwartorzędu na półkuli północnej (K_U01); – potrafi rozpoznawać różne rodzaje wytworów kultury materialnej z okresu paleolitu dolnego, dolnopaleolityczne techniki obróbki kamienia i ówczesne tradycje kulturowe K_U05); – posiada umiejętność merytorycznego argumentowania z wykorzystaniem poglądów innych autorów oraz formułowania wniosków dotyczących takich zagadnień jak zmiany ewolucyjne fauny plejstoceńskiej, potencjalne kierunki ekspansji najstarszych hominidów z Afryki do Europy, podobieństwa i różnice oraz wzajemne powiązania pomiędzy europejskim paleolitem dolnym a środkowym (K_U06). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:** – potrafi odpowiednio określić priorytety służące realizacji określonego zadania (K_K03); – ma świadomość odpowiedzialności za zachowanie dziedzictwa kulturowego (K_K05); – bierze udział w życiu naukowym i kulturalnym, uczestnicząc w konferencjach i spotkaniach środowiskowych (K_K06); – wykazuje niezależność i samodzielność w myśleniu (K_K07); – wykazuje odpowiedzialność i odwagę cywilną w przedstawieniu obrazu dziejów, zgodnego z aktualnym stanem wiedzy archeologicznej (K_K09).	

MK X **Wybrane problemy badawcze archeologii paleolitu i mezolitu**	Mezolit na Niżu Polskim	3	fakultatywny 24	**WIEDZA:** – ma uporządkowaną, pogłębioną wiedzę obejmującą terminologię, teorię i metodologię z zakresu archeologii środkowej epoka kamienia (K_W03); – ma uporządkowaną, pogłębioną wiedzę z zakresu archeologii środkowej epoki kamienia (K_W04); – posiada wiedzę na temat metod analizy i interpretacji różnych wytworów kultury, właściwych dla wybranych tradycji, teorii lub szkół badawczych w zakresie archeologii środkowej epoki kamienia (K_W07); – zna metody badawcze i narzędzia warsztatu archeologa oraz metody upowszechniania wiedzy z zakresu środkowej epoki kamienia (K_W11); – posiada wiedzę pozwalającą na analizę i interpretację źródeł archeologicznych oraz innych wytworów kultury, przydatnych dla poznania środkowej epoki kamienia (K_W12). **UMIEJĘTNOŚCI:** – potrafi wyszukiwać, analizować, oceniać, selekcjonować i użytkować informacje z wykorzystaniem różnych źródeł i metod oraz formułować na tej podstawie krytyczne sądy (K_U01); – posiada umiejętności badawcze obejmujące krytyczną analizę prac innych autorów, syntezę różnych idei i poglądów, dobór metod i narzędzi badawczych, opracowanie i prezentację wyników w odniesieniu do problematyki badawczej środkowej epoki kamienia (K_U02); – posiada umiejętności integrowania wiedzy z różnych dyscyplin w zakresie nauk humanistycznych oraz przyrodniczych (K_U04); – potrafi przeprowadzić krytyczną analizę różnych rodzajów wytworów kultury właściwych dla środkowej epoki kamienia, określić ich treść i znaczenie, w tym przynależność chronologiczno-kulturową oraz funkcję, wskazać możliwości odmiennych interpretacji, stosując oryginalne podejścia uwzględniające nowe osiągnięcia archeologii środkowej epoki kamienia wraz z zastosowaniem złożonych metod (K_U05); – posiada umiejętność merytorycznego argumentowania z wykorzystaniem własnych poglądów oraz poglądów innych autorów, formułowania wniosków oraz tworzenia syntetycznych podsumowań (K_U06); – posiada umiejętność formułowania opinii krytycznych o wytworach kultury na podstawie wiedzy naukowej i doświadczenia oraz umiejętność prezentacji	Obecność na zajęciach; aktywne uczestnictwo w zajęciach; praca pisemna.

MK XI **Wybrane problemy badawcze archeologii neolitu, eneolitu i początków epoki brązu**	Społeczności doby neolitu na Niżu Środkowoeuropejskim	6	fakultatywny	**WIEDZA:** – zna terminologię stosowaną na gruncie archeologii regionalnej neolitu, w tym zwłaszcza pokrewnych nauk historycznych i antropologii kulturowej, na poziomie rozszerzonym oraz w wybranych dyscyplinach nauk przyrodniczych, z którymi współpracuje archeologia (K_W02); – ma uporządkowaną pogłębioną i szczegółową wiedzę z zakresu archeologii prahistorycznej (młodszej epoki kamienia Niżu Środkowoeuropejskiego) (K_W04); – ma pogłębioną wiedzę o powiązaniach dziedzin nauki i dyscyplin naukowych, właściwych dla studiowanego kierunku z innymi dziedzinami obszaru albo obszarów, które składają się na studiowany kierunek (K_W05); – posiada wiedzę na temat metod analizy i interpretacji różnych wytworów kultury właściwych dla wybranych tradycji, teorii lub szkół badawczych w zakresie badań nad neolitem w ujęciu regionalnym (K_W07); – posiada wiedzę pozwalającą na analizę i interpretację źródeł archeologicznych oraz innych wytworów kultury przydatnych dla poznania młodszej epoki kamienia Niżu Środkowoeuropejskiego (K_W12). **UMIEJĘTNOŚCI:** – potrafi wyszukiwać, analizować, oceniać, selekcjonować i użytkować informacje z wykorzystaniem różnych źródeł i metod oraz formułować na tej podstawie krytyczne sądy (K_U01); – posiada umiejętności badawcze obejmujące analizę krytyczną prac innych autorów, syntezę różnych idei i poglądów, dobór metod i narzędzi badawczych, opracowanie i prezentację wyników (K_U02); – umie samodzielnie zdobywać wiedzę i poszerzać umiejętności badawcze oraz podejmować samodzielnie działania zmierzające do rozwijania zdolności i kierowania własną karierą zawodową (K_U03); – posiada umiejętności integrowania wiedzy z różnych dyscyplin w zakresie nauk humanistycznych oraz innych obszarów, z których dyscypliny są integralną	Aktywne uczestnictwo w zajęciach; dyskusja w oparciu o literaturę; praca pisemna.

				częścią archeologii, bądź z nią współpracują (K_U04); – potrafi przeprowadzić krytyczną analizę różnych rodzajów wytworów kultury, określać ich treść i znaczenie, w tym przynależność chronologiczno-kulturową, wskazać możliwości odmiennych interpretacji, właściwych dla archeologii neolitu, stosując oryginalne podejścia, uwzględniające nowe osiągnięcia archeologii (K_U05); – posiada umiejętność merytorycznego argumentowania, z wykorzystaniem własnych poglądów oraz poglądów innych autorów, formułowania wniosków oraz tworzenie syntetycznych podsumowań (K_U06); – potrafi porozumiewać się z wykorzystaniem różnych narzędzi i technik komunikacyjnych ze specjalistami oraz niespecjalistami w zakresie archeologii młodszej epoki kamienia (K_U08). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:** – potrafi odpowiednio określić priorytety służące realizacji określonego przez siebie lub innych zadania (K_K03); – ma świadomość odpowiedzialności za zachowanie dziedzictwa kulturowego i propaguje ją w społeczeństwie (K_K05); – wykazuje niezależność i samodzielność w formułowaniu poglądów, szanując jednocześnie prawo innych osób do wykazywania tych samych cech (K_K07); – wykazuje odpowiedzialność i odwagę cywilną w przedstawianiu obrazu dziejów, zgodnego z aktualnym stanem wiedzy i w sprzeciwianiu się instrumentalizacji archeologii przez grupy narodowe, społeczne, religijne i polityczne (K_K09).	
MK XI **Wybrane problemy badawcze archeologii neolitu, eneolitu i początków epoki brązu**	Wymiana dalekosiężna i kontakty kulturowe w Europie w III–II tys. BC	3	fakultatywny	**WIEDZA:** – mą pogłębioną wiedzę na temat teorii wymiany i zachowań mimetycznych w genezie kultury w kontekście wiedzy na temat różnych rodzaje kontaktów międzykulturowych (K_W04); – zna kategorie przedmiotów i dóbr wymiennych łącznie z systemem miar i wag dla Bliskiego Wschodu (K_W07); – ma wiedzę na temat uwarunkowań geograficznych i	Dyskusja w oparciu o literaturę; sprawdzian pisemny.

				kulturowych w przebiegu przebiegu szlaków wymiany (K_W12). **UMIEJĘTNOŚCI:** – umie analizować różne kategorie źródeł w celu zrozumienia pradziejowych systemów ekonomicznych (K_U01); – umie scharakteryzować położenie i znaczenie głównych złóż surowców dla epoki brązu (K_U04); – umie scharakteryzować wymianę państw Bliskiego Wschodu (K_U05). **KOMPETENCJE:** – docenia rolę nauk humanistycznych w zakresie interpretacji powiązań dalekosiężnych dla rozwoju cywilizacyjnego (K_K08); – wykazuje odwagę cywilną w przedstawianiu obrazu dziejów zgodnie ze stanem wiedzy na temat kulturowego znaczenia wymiany w dziejach ludzkości (K_K09); – potrafi korzystać z badań interdyscyplinarnych (K_K10).	
MK XII **Wybrane problemy badawcze archeologii młodszej epoki brązu i początków epoki żelaza**	Sztuka społeczności kultur pól popielnicowych i cywilizacji halsztackiej	3	fakultatywny	**WIEDZA:** – ma uporządkowaną, pogłębioną wiedzę prowadzącą do specjalizacji, a także szczegółową odnosząca się do interpretacji tzw. sztuki pradziejowej w perspektywie prahistorycznej i teorii sztuki, w tym estetyki, a także wybranych zagadnień filozoficznych (problem symbolizowania) (K_W04); – ma wiedzę na temat wytwórczości „estetycznej" i sposobach jej interpretacji (K_W07). **UMIEJĘTNOŚCI:** – ma świadomość różnic w zakresie pojęć i tym samym interpretacji zabytków pradziejowych ocenianych pod kątem swojej „estetyczności" na bazie tradycji i praktyki badawczej historii sztuki i prahistorii (K_U02); – potrafi samodzielnie łączyć różne dziedziny wiedzy z obszaru nauk humanistycznych dla formułowania własnych sądów odnośnie proponowanego rozwoju aktywności „estetycznej" wspólnot młodszej epoki brązu i wczesnej epoki żelaza (K_U04);	Obecność na zajęciach; aktywne uczestnictwo w zajęciach; prezentacja; dyskusja w oparciu o literaturę; sprawdzian ustny.

				– potrafi przeprowadzić analizę źródeł ikonicznych z wykorzystaniem różnych metodologii badawczych, wspierających w tym zakresie archeologię pradziejową (np. podejścia hermeneutyczne, semiotyka) (K_U05). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:** – potrafi formułować priorytety badawcze w zakresie poznawania „sztuki" młodszej epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, mając świadomość współczesnego rozwoju nauk humanistycznych, w tym prahistorii (K_K03); – potrafi identyfikować etap „estetyki" pradziejowej pod kątem jej czasowo-przestrzennego miejsca jako istotnej części określonej fazy rozwojowej całości minionej kultury (K_K04); – docenia znaczenie nauk humanistycznych w zakresie ukierunkowywania badań archeologicznych na poznawanie społecznych funkcji wytwórczości „przedestetycznej" (nie/sztuka) i estetycznej (sztuka) (K_K08).	
MK XII **Wybrane problemy badawcze archeologii młodszej epoki brązu i początków epoki żelaza**	Wytwórczość domowa i rzemieślnicza w młodszej epoce brązu i początku epoki żelaza	3	fakultatywny	**WIEDZA:** – zna źródłowo udokumentowane rodzaje wytwórczości domowej i rzemieślniczej (produkcja ceramiki naczyniowej; metalurgia brązu i żelaza; wytwórczość z surowców organicznych i mineralnych) (K_W07); – ma wiedzę na temat określonych aspektów technicznych i technologicznych w odniesieniu do omawianych kategorii wytwórczości oraz na temat znaczenia oddziaływań centrów kulturotwórczych w odniesieniu do określonych kategorii wytwórczości domowej i rzemieślniczej wschodniej prowincji kręgu kultur pól popielnicowych i jednostek wyrastających z tej tradycji (K_W12). **UMIEJĘTNOŚCI:** – potrafi samodzielnie wyszukiwać i selekcjonować dane źródłowe odnośnie określonych kategorii wytwórczości domowej i rzemieślniczej, wskazując przy tym te ich rodzaje, które kształtowały się w miejscowym środowisku osadniczym (wytwórczość lokalna wyrastająca z wieloletniej tradycji) oraz które były efektem utrzymywania międzygrupowych kontaktów wymiennych (wytwórczość inspirowana wzorcami	Obecność na zajęciach; aktywne uczestnictwo w zajęciach; prezentacja; dyskusja w oparciu o literaturę; sprawdzian ustny.

				zewnętrznymi) (K_U01); – umie wskazać określone kategorie funkcjonalne odnośnie grup narzędziowych i wyposażenia (w życiu codziennym i przy okazji zachowań i czynności rytualno-obrzędowych) (K_U05); – potrafi aktywnie uczestniczyć w dyskusji odnośnie znaczenia określonych kategorii wytwórczości (np. brązownictwa i użytkowania żelaza) w przemianach cywilizacyjnych młodszej epoki brązu i wczesnej epoki żelaza (K_U06). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:** – potrafi niezależnie i samodzielnie formułować poglądy odnośnie techniczno-stylistycznego zaawansowania wytwórczości, a także jej społecznych funkcji w życiu pradziejowych wspólnot (K_K07); – docenia rolę nauk humanistycznych w podejmowaniu interpretacji znaczeń kulturowych pradziejowej wytwórczości (K_K08); – dostrzega potrzebę przedstawiania obrazu dziejów, zgodnie z aktualnym stanem wiedzy archeologicznej (K_K09).	
MK XII **Wybrane problemy badawcze archeologii młodszej epoki brązu i początków epoki żelaza**	Osiedla obronne w strukturach osadniczych w młodszej epoce brązu i początku epoki żelaza	3	fakultatywny	**WIEDZA:** – ma uporządkowaną wiedzę prowadząca do specjalizacji, a także szczegółową na temat genezy i kulturowych funkcji osiedli obronnych w kontekście tworzenia się struktur osadniczych społeczności pól popielnicowych i cywilizacji halsztackiej (K_W04); – posiada wiedzę na temat aktualnego stanu badań, analizy i interpretacji osiedli obronnych ludności kultur łużyckich i kultury kurhanów zachodniobałtyjskich (K_W07). **UMIEJĘTNOŚCI:** – posiada umiejętność oceniania zjawisk kulturowych, manifestujących się obecnością obronnych form osiedli, w kontekście ogólnych procesów cywilizacyjnych młodszej epoki brązu i wczesnej epoki żelaza (K_U01); – potrafi samodzielnie wyszukiwać dane źródłowe i prezentować ich wartość poznawczą sygnalizowaną przez różnych badaczy osiedli obronnych (K_U03);	Obecność na zajęciach; aktywne uczestnictwo w zajęciach; prezentacja; dyskusja w oparciu o literaturę; sprawdzian ustny.

				– potrafi formułować krytyczne sądy o dotychczasowych wynikach rozpoznania osiedli obronnych, przy jednoczesnym wskazywaniu potrzeby i kierunku dalszych ich badań (K_U06). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:** – potrafi określić priorytety badawcze odnośnie osiedli obronnych, zwracając uwagę na kulturowo-społeczne (humanistyczne) uwarunkowania ich zaistnienia i funkcjonowania w strukturach osadniczych (K_K03); – ma świadomość odpowiedzialności za zachowanie dziedzictwa kulturowego i propaguje ją w społeczeństwie (K_K05); – szanuje prawo innych osób (np. innych studentów) do wyrażania odmiennych poglądów (np. na temat genezy i funkcji osad obronnych), formułowanych na bazie tych samych kategorii źródeł (K_K07).	
MK XIII **Wybrane problemy badawcze archeologii Barbaricum**	Obszary *sacrum* w kulturach Barbaricum (II w. p.n.e.–VI w. n.e.)	3	fakultatywny	**WIEDZA:** – ma uporządkowaną, pogłębioną wiedzę na temat interdyscyplinarnych rekonstrukcji wybranych procesów i zjawisk, w szczególności zna podstawy teoretyczne badań nad religią i magią, zna wybrane źródła archeologiczne będące przejawem religijno-magicznych działań Celtów i Germanów (K_W05); – posiada wiedzę pozwalającą na analizę i interpretację źródeł archeologicznych oraz innych wytworów kulturowych człowieka, przydatnych dla poznania zachowań związanych ze sferą sacrum w omawianej epoce, w szczególności ma wiedzę na temat kulturowego obrazu świata Celtów i Germanów (K_W12). **UMIEJĘTNOŚCI:** – posiada pogłębione umiejętności obejmujące analizę prac innych autorów oraz syntezę różnych idei i poglądów, a także umiejętności opracowywania i prezentacji wyników kwerendy źródeł (K_U02); – umie samodzielnie zdobywać wiedzę i rozwijać umiejętności badawcze, kierując się wskazówkami opiekuna naukowego (K_U03); – posiada umiejętność integrowania wiedzy z różnych dyscyplin w zakresie nauk humanistycznych, w szczególności analizuje wybrane źródła archeologiczne jako	Aktywne uczestnictwo w zajęciach; dyskusja w oparciu o literaturę; referat; sprawdzian pisemny.

				przejaw religijno-magicznych działań Celtów i nieceltyckich ludów środkowo- i północnoeuropejskiego Barbaricum (K_U04); – potrafi przeprowadzić krytyczną analizę różnych rodzajów wytworów poszczególnych omawianych kultur, określać ich treść i znaczenie, w tym przynależność chronologiczno-kulturową oraz funkcję, wskazać możliwości odmiennych interpretacji właściwych dla studiowanej dyscypliny, stosując oryginalne podejścia uwzględniające nowe osiągnięcia archeologii wraz z zastosowaniem złożonych metod, w szczególności charakteryzuje wpływ niektórych elementów kultury (związanych ze sferą sacrum) Celtów i Germanów w kształtowaniu się kultury środkowo- i północneuropejskiego Barbaricum, charakteryzuje i porównuje obrządek pogrzebowy kultur środkowo- i północnoeuropejskiego Barbaricum (K_U05); – posiada pogłębione umiejętności przygotowania wystąpień ustnych w języku polskim, dotyczących zagadnień szczegółowych, z wykorzystaniem ujęć teoretycznych, a także różnych kategorii źródeł (K_U10). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:** – rozumie potrzebę uczenia się przez całe życie, potrafi inspirować i organizować proces nauczania (K_K01); – wykazuje niezależność i samodzielność w formułowaniu poglądów, szanując jednocześnie prawo innych osób do wykazywania tych samych cech (K_K07).	
MK XIII **Wybrane problemy badawcze archeologii Barbaricum**	*Vagina nationum* i jej progenitura – z Germanami od Skandynawii po Morze Czarne	3	fakultatywny	**WIEDZA:** – ma uporządkowaną, pogłębioną wiedzę z zakresu źródeł archeologicznych do dziejów plemion wywodzonych ze Skandynawii i łączonych z nimi kultur, zmian terytorialnych i kulturowych zachodzących w poszczególnych fazach wybranych kultur (K_W04); – ma uporządkowaną, pogłębioną wiedzę na temat interdyscyplinarnych rekonstrukcji wybranych procesów, w szczególności zna zróżnicowanie kontaktów kulturowych i rozumie ich rolę w procesach kulturotwórczych, rozumie rolę mobilnego charakteru ple-	Aktywne uczestnictwo w zajęciach; dyskusja w oparciu o literaturę; referat; sprawdzian pisemny.

				mion północno- i środkowoeuropejskiego Barbaricum, zna źródła i tło historyczne okresu wędrówek ludów i rozumie procesy kulturowe zachodzące w tym czasie w Europie (K_W05). **UMIEJĘTNOŚCI:** – posiada pogłębione umiejętności obejmujące analizę prac innych autorów oraz syntezę różnych idei i poglądów, a także umiejętności opracowywania i prezentacji wyników kwerendy źródeł (K_U02); – umie samodzielnie zdobywać wiedzę i rozwijać umiejętności badawcze, kierując się wskazówkami opiekuna naukowego (K_U03); – posiada umiejętność integrowania wiedzy z różnych dyscyplin w zakresie nauk humanistycznych, w szczególności charakteryzuje wybrane źródła pisane do Germanów, opisuje rolę Gotów w kształtowaniu kultur kręgu gockiego na podstawie źródeł pisanych i archeologicznych oraz wiedzy kulturoznawczej (K_U04); – potrafi przeprowadzić krytyczną analizę różnych rodzajów wytworów poszczególnych omawianych kultur, określać ich treść i znaczenie, w tym przynależność chronologiczno-kulturową oraz funkcję, wskazać możliwości odmiennych interpretacji właściwych dla studiowanej dyscypliny, stosując oryginalne podejścia uwzględniające nowe osiągnięcia archeologii wraz z zastosowaniem złożonych metod (K_U05); – posiada pogłębione umiejętności przygotowania wystąpień ustnych w języku polskim, dotyczących zagadnień szczegółowych, z wykorzystaniem ujęć teoretycznych, a także różnych kategorii źródeł (K_U10.) **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:** – rozumie potrzebę uczenia się przez całe życie, potrafi inspirować i organizować proces nauczania (K_K01); – wykazuje niezależność i samodzielność w formułowaniu poglądów, szanując jednocześnie prawo innych osób do wykazywania tych samych cech (K_K07).	

MK XIII **Wybrane problemy badawcze archeologii Barbaricum**	Celtycka Europa – oblicza niezwykłego ludu (VI–I w. p.n.e.)	3	fakultatywny 33	**WIEDZA:** – ma uporządkowaną, pogłębioną wiedzę na temat interdyscyplinarnych rekonstrukcji wybranych procesów i zjawisk, w szczególności zna wpływ struktury społecznej i jej ewolucji na gospodarkę plemion celtyckich, zna wybrane źródła archeologiczne będące przejawem religijno-magicznych działań Celtów (K_W05); – posiada wiedzę pozwalającą na analizę i interpretację źródeł archeologicznych oraz innych wytworów kulturowych człowieka, przydatnych dla poznania Celtów, w szczególności zna rozwój kulturowy świata Celtów w poszczególnych fazach okresu lateńskiego, z uwzględnieniem podziału na główne terytoria, zna teorie na temat genezy i migracji Celtów (K_W12). **UMIEJĘTNOŚCI:** – posiada pogłębione umiejętności obejmujące analizę prac innych autorów oraz syntezę różnych idei i poglądów, a także umiejętności opracowywania i prezentacji wyników kwerendy źródeł (K_U02); – umie samodzielnie zdobywać wiedzę i rozwijać umiejętności badawcze, kierując się wskazówkami opiekuna naukowego (K_U03); – posiada umiejętność integrowania wiedzy z różnych dyscyplin w zakresie nauk humanistycznych, w szczególności charakteryzuje wybrane źródła pisane do Celtów w kontekście danych archeologicznych, opisuje wybrane źródła archeologiczne jako przejaw religijno-magicznych działań Celtów (K_U04); – potrafi przeprowadzić krytyczną analizę różnych rodzajów wytworów poszczególnych omawianych kultur, określać ich treść i znaczenie, w tym przynależność chronologiczno-kulturową oraz funkcję, wskazać możliwości odmiennych interpretacji właściwych dla studiowanej dyscypliny, stosując oryginalne podejścia uwzględniające nowe osiągnięcia archeologii wraz z zastosowaniem złożonych metod (K_U05); – posiada pogłębione umiejętności przygotowania wystąpień ustnych w języku polskim, dotyczących zagadnień szczegółowych, z wykorzystaniem ujęć teoretycznych, a także różnych kategorii źródeł (K_U10). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:** – rozumie potrzebę uczenia się przez całe życie, potrafi inspirować i organizować proces nauczania (K_K01);	Aktywne uczestnictwo w zajęciach; dyskusja w oparciu o literaturę; referat; sprawdzian pisemny.

MK XIV **Wybrane metody analityczne w archeologii**	Wybrane metody analityczne w archeologii – ujęcie krytyczne	3	fakultatywny	**WIEDZA:** – ma uporządkowaną pogłębioną wiedzę, prowadzącą do specjalizacji, a także szczegółową wiedzę z zakresu archeologii prahistorycznej i historycznej obejmującą metodologiczne aspekty stosowanych metod analitycznych w archeologii (K_W04); – ma pogłębioną wiedzę o powiązaniach dziedzin nauki i dyscyplin naukowych, właściwych dla studiowania archeologii z innymi dziedzinami obszaru albo obszarów, które składają się na studiowany kierunek z perspektywy wykorzystywanych metod analitycznych (K_W05); – posiada wiedzę na temat rozumienia metod analizy i interpretacji różnych wytworów kultury właściwe dla wybranych tradycji lub szkół badawczych (K_W07); – zna wybrane metody badawcze i narzędzia warsztatu archeologa i umie krytycznie je ocenić (K_W11); – posiada wiedzę pozwalającą na analizę i interpretację źródeł archeologicznych przydatnych dla poznania danej epoki w dziejach ludzkości (K_W12). **UMIEJĘTNOŚCI:** – posiada umiejętności badawcze obejmujące analizę krytyczną prac innych autorów, stosowany przez nich dobór metod i narzędzi badawczych i prezentację wyników, a także pozwalające na rozwiązywanie podstawowych i złożonych problemów archeologii z zastosowaniem właściwie rozumianego stosowania metod badawczych (K_U02); – posiada umiejętność merytorycznego argumentowania, z wykorzystaniem własnych poglądów oraz poglądów innych autorów, formułowania wniosków z wykorzystaniem właściwego rozumienia zastosowanych metod analitycznych (K_U06); – posiada umiejętność formułowania opinii krytycznych o wytworach kultury, o procesie wykopaliskowym i jego walorach poznawczych oraz o wykorzystywaniu zróżnicowanych metod analitycznych tak z zakresu archeologii jak i dyscyplin z archeologią współpracujących (K_U07). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:**	Aktywne uczestnictwo w zajęciach; dyskusja; uczestnictwo w eksperymencie (praca zespołowa); pisemna praca domowa.

				– prawidłowo identyfikuje i rozstrzyga dylematy związane z wykonywaniem zawodu i prowadzeniem badań naukowych (K_K04); – wykazuje niezależność i samodzielność w formułowaniu poglądów, szanując jednocześnie prawo innych osób do wykazywania tych samych cech (K_K07).	
MK XIV **Wybrane metody analityczne w archeologii**	Górnictwo, dystrybucja, użytkowanie surowców krzemiennych w pradziejach	3	fakultatywny	**WIEDZA:** – ma pogłębioną wiedzę nad zależnością wytwarzanej wiedzy od przyjmowanych założeń teoretycznych (K_W03); – zna historię badań nad pradziejowym krzemieniarstwem i najnowsze osiągnięcia badawcze (K_W04); – ma pogłębioną wiedzę o znaczeniu surowców ze skał krzemionkowych wśród społeczności pradziejowych, zna i rozumie zaawansowane metody analizy wytworów krzemiennych (K_W07); – ma wiedzę dotyczącą specyfiki badań kopalń krzemienia i struktur im towarzyszących (szyby wydobywcze, wyrobiska, hałdy przyszybowe, pracownie nakopalniane), zna systemy i mechanizmy dystrybucji wytworów z surowców krzemiennych w różnych okresach pradziejów, ma wiedzę dotyczącą metody badania funkcji wytworów krzemiennych (traseologia) i możliwościach interpretacji jej wyników w odniesieniu do różnych aspektów ludzkiej działalności w przeszłości (K_W12). **UMIEJĘTNOŚCI:** – potrafi właściwie interpretować wytwory krzemienne, ich znaczenie, funkcję i zróżnicowanie w różnych okresach pradziejów, ma umiejętność poprawnego doboru metod analitycznych, rozumie i właściwie interpretuje ich wyniki (K_U05); – potrafi docenić i uargumentować znaczenie źródeł krzemiennych w re/konstrukcji przeszłej rzeczywistości społeczno-kulturowej (K_U06); – posiada pogłębione umiejętności przygotowania wystąpień ustnych w języku polskim, dotyczących zagadnień szczegółowych, z wykorzystaniem ujęć teoretycznych, a także różnych kategorii źródeł (K_U10).	Obecność na zajęciach; aktywne uczestnictwo w zajęciach; dyskusja nad wystąpieniami kolegów; pisemna praca domowa; prezentacja zespołowa; egzamin pisemny.

				KOMPETENCJE SPOŁECZNE: – potrafi współdziałać w grupie, przyjmując w niej różne role (K_K02); – potrafi określić priorytety służące realizacji określonego zadania (K_K03); – prawidłowo identyfikuje i rozstrzyga dylematy związane z uprawianiem archeologii (K_K04).	
MK XIV **Wybrane metody analityczne w archeologii**	Traseologia	3	fakultatywny	**WIEDZA:** – zna terminologię stosowaną w traseologii (K_W02); – ma uporządkowaną wiedzę obejmującą terminologię, teorię i metodologię z zakresu traseologii (K_W03); – ma wiedzę na temat wyników analiz traseologicznych narzędzi krzemiennych z terenu Polski (K_W06); – zna historię metody traseologicznej i jej założenia (K_W07); – potrafi zdefiniować i sklasyfikować typy śladów użytkowych na narzędziach krzemiennych, zna charakterystykę rejestrowanych na nich zniszczeń(K_W12). **UMIEJĘTNOŚCI:** – potrafi rozróżnić typy śladów użytkowych na narzędziach krzemiennych (K_U02); – potrafi posługiwać się odpowiednią aparaturą, wykorzystywać programy komputerowe i techniki multimedialne do określania typów śladów użytkowych na narzędziach krzemiennych (K_U13). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:** – rozumie potrzebę dalszego zgłębiania wiedzy, potrafi inspirować i organizować uczenie innych osób (K_K01); – potrafi prawidłowo określić priorytety prowadzące do poprawnego zrozumienia zagadnień związanych z badaniami traseologicznymi (K_K03); – ma świadomość unikatowości źródeł i konieczność zachowanie dziedzictwa kulturowego (K_K05).	Sprawdzian praktycznych umiejętności.
MK XV **Archeologia Grecji i świata hellenistycznego**	Greckie *poleis* wobec Scytów i Sarmatów – konflikt i współpraca	1,5	fakultatywny	**WIEDZA:** – zna kluczowe zagadnienia dotyczące historii i archeologii Scytów i Sarmatów (K_W04); – posiada wiedzę na temat obecności Scytów w greckich ośrodkach północnego wybrzeża Morza Czarnego na podstawie wybranych danych archeologicznych, na	Obecność na zajęciach; aktywne uczestnictwo w zajęciach, sprawdzian pisemny.

				temat hellenizacji Scytów w okresie hellenistycznym na przykładzie Neapolu Scytyjskiego, na temat sarmatyzacji Królestwa Bosporańskiego (K_W12). **UMIEJĘTNOŚCI:** – potrafi opisać kluczowe zagadnienia dotyczące historii i archeologii Scytów i Sarmatów (K_U01); – potrafi określić problem obecności Scytów w greckich ośrodkach północnego wybrzeża Morza Czarnego na podstawie wybranych danych archeologicznych, proces hellenizacji Scytów w okresie hellenistycznym na przykładzie Neapolu Scytyjskiego, proces sarmatyzacji Królestwa Bosporańskiego (K_U05). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:** – rozumie potrzebę uczenia się przez całe życie (K_K01); – ma świadomość odpowiedzialności za zachowanie dziedzictwa kulturowego (K_K05).	
MK XV **Archeologia Grecji i świata hellenistycznego**	Kolonia i metropolia – razem czy osobno?	1,5	fakultatywny	**WIEDZA:** – ma pogłębioną wiedzę o miejscu i znaczeniu archeologii w systemie nauk oraz o jej specyfice przedmiotowej i metodologicznej (K_W01); – zna terminologię stosowaną na gruncie archeologii *polis* greckiej, w tym zwłaszcza nauk pokrewnych – historycznych i antropologii kulturowej, na poziomie rozszerzonym oraz w wybranych dyscyplinach obszaru nauk przyrodniczych, z którymi współpracuje archeologia (K_W02); – ma uporządkowaną, pogłębioną wiedzę obejmującą terminologię, teorię i metodologię z zakresu dziedzin nauki i dyscyplin naukowych, właściwych dla archeologii ośrodków miejskich w starożytnej Grecji, tj. stosowaną w archeologii i różnych kierunkach badań archeologicznych (K_W03); – posiada wiedzę na temat metod analizy i interpretacji różnych wytworów kultury właściwych dla zagadnień związanych z kształtowaniem się ośrodków miejskich w starożytnej Grecji (K_W07). **UMIEJĘTNOŚCI:** – potrafi wyszukiwać, analizować, oceniać, selekcjonować i użytkować informacje z wykorzystaniem	Obecność na zajęciach; aktywne uczestnictwo w zajęciach; pisemna praca domowa.

				różnych źródeł i metod oraz formułować na tej podstawie krytyczne sądy w odniesieniu do kształtowania się *poleis* greckich w czasie procesu kolonizacji wybrzeży Morza Śródziemnego (K_U01); – umie samodzielnie zdobywać wiedzę i poszerzać umiejętności badawcze oraz podejmować autonomicznie (samodzielnie) działania zmierzające do rozwijania zdolności i kierowania własną karierą zawodową (K_U03); – posiada umiejętności integrowania wiedzy z różnych dyscyplin w zakresie nauk humanistycznych oraz innych (w szczególności przyrodniczych), z których dyscypliny są integralną częścią archeologii zajmującej się szczegółowo kształtowaniem i rozwojem miast greckich bądź z nią współpracują (K_U04). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:** – rozumie potrzebę uczenia się przez całe życie, potrafi inspirować i organizować proces nauczenia i uczenia innych osób (K_K01); – ma świadomość odpowiedzialności za zachowanie dziedzictwa kulturowego i propaguje ją w społeczeństwie (K_K05); – bierze udział w życiu naukowym i kulturalnym, uczestnicząc w konferencjach i spotkaniach środowiskowych oraz popularyzatorskich (K_K06); – docenia rolę nauk humanistycznych, pokrewnych i współpracujących dla kształtowania więzi społecznych na poziomie lokalnym i ponadlokalnym (K_K08).	
MK XV **Archeologia Grecji i świata hellenistycznego**	Królestwo Bosporańskie – na granicy Europy i Azji	1,5	fakultatywny	**WIEDZA:** – zna dane z geografii antycznej, dotyczące granicy między Europą i Azją oraz zjawiska kulturowe na Krymie (K_W04); – ma wiedzę na temat najważniejszych źródeł archeologicznych do poznania archeologii Królestwa Bosporańskiego, podstaw gospodarczych i politycznych Bosporu, w tym roli tego państwa dla świata greckiego wraz z kierunkami handlu lokalnego i dalekomorskiego (K_W12). **UMIEJĘTNOŚCI:** – potrafi opisać dane geografii antycznej, dotyczące	Obecność na zajęciach; aktywne uczestnictwo w zajęciach, sprawdzian pisemny.

				granicy między Europą i Azją oraz zjawiska kulturowe na Krymie (K_U01); – potrafi zdefiniować najważniejsze źródła archeologiczne do poznania archeologii Królestwa Bosporańskiego, podstawy gospodarcze i polityczne Bosporu, w tym rolę tego państwa dla świata greckiego wraz z kierunkami handlu lokalnego i dalekomorskiego (K_U05). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:** – rozumie potrzebę uczenia się przez całe życie (K_K01); – ma świadomość odpowiedzialności za zachowanie dziedzictwa kulturowego (K_K05).	
MK XV **Archeologia Grecji i świata hellenistycznego**	Miasto Rodos jako międzynarodowe centrum kultury	1,5	fakultatywny	**WIEDZA:** – zna geopolitykę i historię starożytnego Rodos (K_W04); – zna rozwój rodyjskiej ceramiki, sfery gospodarczej w oparciu o materiał archeologiczny, rolę Rodos jako ośrodka kultury (K_W12). **UMIEJĘTNOŚCI:** – potrafi opisać geopolitykę i historię starożytnego Rodos (K_U01); – potrafi opisać rozwój rodyjskiej ceramiki, sfery gospodarczej w oparciu o materiał archeologiczny oraz rolę Rodos jako ośrodka kultury (K_U05). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:** – rozumie potrzebę uczenia się przez całe życie (K_K01); – ma świadomość odpowiedzialności za zachowanie dziedzictwa kulturowego (K_K05).	Obecność na zajęciach; aktywne uczestnictwo w zajęciach, sprawdzian pisemny.
MK XV **Archeologia Grecji i świata hellenistycznego**	*Poleis* Rodos i inne centra doryckie	1,5	fakultatywny	**WIEDZA:** – ma pogłębioną wiedzę o miejscu i znaczeniu ośrodków doryckich w systemie nauk oraz o jej specyfice przedmiotowej i metodologicznej (K_W01); – ma uporządkowaną, pogłębioną wiedzę obejmującą terminologię, teorię i metodologię z zakresu dziedzin nauki i dyscyplin naukowych, właściwych dla studiów nad rozwojem doryckich ośrodków greckich w zakresie architektury, sztuk użytkowych i dziedzictwa kulturowego, ze szczególnym uwzględnieniem *poleis* rodyj-	Obecność na zajęciach; aktywne uczestnictwo w zajęciach; pisemna praca domowa.

				skich (K_W03); – ma uporządkowaną, pogłębioną wiedzę prowadzącą do specjalizacji, a także szczegółową wiedzę z zakresu archeologii *poleis* rodyjskich i innych doryckich (np. Korynt) oraz rozumie ich znaczenie w poszczególnych okresach chronologicznych (K_W04); – posiada wiedzę pozwalającą na analizę i interpretację źródeł archeologicznych oraz innych wytworów kulturowych człowieka, przydatnych dla poznania danej epoki w dziejach ludzkości (K_W12). **UMIEJĘTNOŚCI:** – potrafi przeprowadzić krytyczną analizę różnych rodzajów wytworów kultury, określać ich treść i znaczenie, w tym przynależność chronologiczno-kulturową oraz funkcję, wskazać możliwości odmiennych interpretacji właściwych dla studiów nad specyfiką ośrodków doryckich w starożytnej Grecji, stosując oryginalne podejścia uwzględniające nowe osiągnięcia archeologii wraz z zastosowaniem złożonych metod (K_U01); – posiada umiejętność merytorycznego argumentowania z wykorzystaniem własnych poglądów oraz poglądów innych autorów, formułowania wniosków oraz tworzenia syntetycznych podsumowań (K_U06). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:** – rozumie potrzebę uczenia się przez całe życie, potrafi inspirować i organizować proces nauczenia i uczenia innych osób (K_K01); – potrafi odpowiednio określić priorytety służące realizacji określonego przez siebie lub innych zadania (K_K03); – docenia rolę nauk humanistycznych, pokrewnych i współpracujących dla kształtowania więzi społecznych na poziomie lokalnym i ponadlokalnym (K_K08).	
MK XV **Archeologia Grecji i świata hellenistycznego**	Rodos jako centrum handlu zbożem w świecie greckim	1,5	fakultatywny	**WIEDZA:** – ma szczegółową wiedzę o głównych kierunkach rozwoju i najważniejszych nowych osiągnięciach w zakresie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych, właściwych dla archeologii przydatnych dla poznania świata antycznego (K_W06);	Dyskusja w oparciu o wskazany materiał; pisemna praca domowa.

				– zna i rozumienie metod analizy różnych wytworów kultury i ich interpretacji prowadzonych na gruncie wybranych tradycji, teorii lub szkół badawczych rozwijanych w archeologii, historii, epigrafice i numizmatyce (K_W07); – ma ugruntowaną wiedzę z zakresu ochrony światowego dziedzictwa kulturowego (K_W09); – posiada wiedzę pozwalającą na analizę i interpretację źródeł archeologicznych oraz innych wytworów cywilizacji, przydatnych dla poznania danej epoki w dziejach ludzkości (K_W12). **UMIEJĘTNOŚCI:** – potrafi wyszukiwać, analizować oraz oceniać informacje z wykorzystaniem różnych źródeł i metod archeologicznych oraz formułować na tej podstawie krytyczne sądy (K_U01); – umie samodzielnie zdobywać wiedzę i rozwijać umiejętności prowadzenia badań, kierując się wskazówkami opiekuna naukowego (K_U03); – posiada umiejętności merytorycznego argumentowania z wykorzystaniem poglądów innych autorów oraz formułowania wniosków (K_U06). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:** – potrafi odpowiednio określić priorytety służące realizacji określonego przez siebie lub innych zadania (K_K03); – prawidłowo identyfikuje i rozstrzyga dylematy związane z wykonywaniem zawodu archeologa (K_K04); – wykazuje niezależność i samodzielność w myśleniu, rozumiejąc i szanując jednocześnie prawo innych osób do tego samego (K_K07).	
MK XVI **Orzeł i smok. Rzym i imperia Wschodu**	Archeologia wybranych zachodnich prowincji rzymskich	1,5	fakultatywny	– ma uporządkowaną, pogłębioną wiedzę metodologiczną oraz z zakresu teorii stosowanych w archeologii zachodnich prowincji Rzymu (K_W03); – ma uporządkowaną, pogłębioną wiedzę z zakresu archeologii starożytnego Rzymu (K_W04); – posiada wiedzę dotyczącą metod analizy i interpretacji źródeł archeologicznych oraz innych wytworów cywilizacji świata starożytnego, przydatnych dla poznania takich prowincji rzymskich jak Galia, Hispania,	Obecność na zajęciach; sprawdzian pisemny.

				Germania, Brytania, Noricum, Raetia, Panonia, Iliria oraz Afryka północna (K_W07); – ma wiedzę pozwalającą na analizę i interpretację różnych źródeł, stanowiących warsztat badawczy archeologa klasycznego oraz analizy wytworów kultury i ich interpretacji prowadzonych na gruncie wybranych tradycji, teorii lub szkół badawczych rozwijanych w archeologii zachodnich prowincji państwa rzymskiego (K_W12). **UMIEJĘTNOŚCI:** – potrafi wyszukiwać, analizować, oceniać, selekcjonować i użytkować informacje z wykorzystaniem różnych źródeł i metod archeologicznych stosowanych w badaniach zachodnich prowincji Imperium Romanum (K_U01). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:** – ma świadomość odpowiedzialności za zachowanie dziedzictwa kulturowego (K_K05); – wykazuje odpowiedzialność i odwagę cywilną w przedstawianiu obrazu dziejów, zgodnego z aktualnym stanem wiedzy archeologicznej (K_K09.	
MK XVI **Orzeł i smok. Rzym i imperia Wschodu**	Chiny dynastii Han	1,5	fakultatywny	**WIEDZA:** – ma uporządkowaną, pogłębioną wiedzę metodologiczną oraz z zakresu teorii stosowanych w archeologii starożytnych Chin i terenów na północ i zachód od nich (K_W03); – zna i rozumie metody analizy różnych wytworów kultury i ich interpretacji prowadzonych na gruncie wybranych tradycji, teorii lub szkół badawczych rozwijanych w archeologii Dalekiego Wschodu i świata antycznego (K_W07); – ma ugruntowaną wiedzę z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego (K_W09). **UMIEJĘTNOŚCI:** – potrafi wyszukiwać, analizować, oceniać, selekcjonować i użytkować informacje z wykorzystaniem różnych źródeł, także tych odmiennych w różnych kręgach kulturowych, i metod archeologicznych (K_U01); – posiada umiejętności badawcze obejmujące krytycz-	Obecność na zajęciach; dyskusja; prezentacja.

				ną analizę problemów badawczych, dobór metod i narzędzi badawczych, opracowanie i prezentację wyników, pozwalające na rozwiązywanie problemów w zakresie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych, właściwych dla archeologii (K_U02); – umie samodzielnie zdobywać wiedzę i rozwijać umiejętności badawcze, kierując się wskazówkami opiekuna naukowego (K_U03). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:** – potrafi odpowiednio określić priorytety służące realizacji określonego przez siebie lub innych zadania (K_K03); – prawidłowo identyfikuje i rozstrzyga dylematy związane z wykonywaniem zawodu archeologa (K_K04); – wykazuje niezależność i samodzielność w myśleniu, rozumiejąc i szanując jednocześnie prawo innych osób do tego samego (K_K07).	
MK XVI **Orzeł i smok. Rzym i imperia Wschodu**	*Imperium Romanum* doby Antoninów	1,5	fakultatywny	**WIEDZA:** – ma uporządkowaną, pogłębioną wiedzę metodologiczną oraz z zakresu teorii stosowanych w archeologii Rzymu (K_W03); – ma uporządkowaną, pogłębioną wiedzę z zakresu archeologii starożytnego Rzymu (K_W04); – posiada wiedzę dotyczącą metod analizy i interpretacji źródeł archeologicznych oraz innych wytworów cywilizacji rzymskiej (K_W07); – ma wiedzę pozwalającą na analizę i interpretację różnych źródeł, stanowiących warsztat badawczy archeologa klasycznego oraz analizy wytworów kultury i ich interpretacji prowadzonych na gruncie wybranych tradycji, teorii lub szkół badawczych rozwijanych w archeologii państwa rzymskiego końca I i II wieku (K_W12). **UMIEJĘTNOŚCI:** potrafi wyszukiwać, analizować, oceniać, selekcjonować i użytkować informacje z wykorzystaniem różnych źródeł i metod archeologicznych stosowanych w badaniach *Imperium Romanum* okresu największego rozkwitu (K_U01). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:**	Obecność na zajęciach; sprawdzian pisemny.

				– ma świadomość odpowiedzialności za zachowanie dziedzictwa kulturowego (K_K05).	
MK XVI **Orzeł i smok. Rzym i imperia Wschodu**	Między Wschodem a Zachodem. Grecy baktryjscy	1,5	fakultatywny	**WIEDZA:** – ma uporządkowaną, pogłębioną wiedzę metodologiczną oraz z zakresu teorii stosowanych w archeologii i w różnych kierunkach badań archeologicznych, odmiennych dla różnych regionów świata Greków i Rzymian (K_W03); – ma pogłębioną wiedzę o powiązaniach archeologii z innymi dziedzinami nauki i dyscyplinami naukowymi (K_W05); – zna i rozumie metody analizy różnych wytworów kultury i ich interpretacji prowadzonych na gruncie wybranych tradycji, teorii lub szkół badawczych rozwijanych w archeologii świata antycznego; także z uwzględnieniem Azji środkowej (K_W07); – ma ugruntowaną wiedzę z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego, w tym skutkach jego niszczenia (rzeźby z Bamjan) (K_W09). **UMIEJĘTNOŚCI:** – potrafi wyszukiwać, analizować, oceniać, selekcjonować i użytkować informacje z wykorzystaniem różnych źródeł i metod archeologicznych (K_U01); – posiada umiejętności badawcze obejmujące krytyczną analizę problemów badawczych, dobór metod i narzędzi badawczych, opracowanie i prezentację wyników, pozwalające na rozwiązywanie problemów w zakresie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych, właściwych dla archeologii (K_U02); – posiada umiejętność merytorycznego argumentowania z wykorzystaniem poglądów innych autorów oraz formułowania wniosków (K_U06); **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:** – potrafi odpowiednio określić priorytety służące realizacji określonego przez siebie lub innych zadania (K_K03); – wykazuje niezależność i samodzielność w myśleniu, rozumiejąc i szanując jednocześnie prawo innych osób do tego samego (K_K07); – rozumie rolę nauk humanistycznych, pokrewnych i	Obecność na zajęciach; dyskusja; prezentacja.

				współpracujących w kształtowaniu więzi społecznych na poziomie lokalnym i ponadlokalnym (K_K08).	
MK XVI **Orzeł i smok. Rzym i imperia Wschodu**	*Roma aeterna* – stolica imperium	1,5	fakultatywny	**WIEDZA:** – zna istotne fakty z historii starożytnego Rzymu, w tym kulturę Etrusków, problem początków Rzymu i jego rozwój (K_W04); – zna rzymską architekturę publiczną i prywatną, znaczenie rzymskiej propagandy w sztuce wizualnej Rzymu, problem schyłku rozwoju miasta (K_W12). **UMIEJĘTNOŚCI:** – potrafi opisać istotne fakty z dziejów starożytnego Rzymu, kultury Etrusków, problem początków Rzymu i jego rozwoju (K_U01); – umie opisać rzymską architekturę publiczną i prywatną, znaczenie rzymskiej propagandy w sztuce wizualnej Rzymu, problem schyłku rozwoju miasta (K_U05). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:** – rozumie potrzebę uczenia się przez całe życie (K_K01); – ma świadomość odpowiedzialności za zachowanie dziedzictwa kulturowego (K_K05).	Obecność na zajęciach; aktywne uczestnictwo w zajęciach, sprawdzian pisemny.
MK XVI **Orzeł i smok. Rzym i imperia Wschodu**	Rzymski Wschód	1,5	fakultatywny	**WIEDZA:** – ma uporządkowaną, pogłębioną wiedzę metodologiczną oraz z zakresu teorii stosowanych w archeologii wschodnich prowincji Rzymu (K_W03); – ma uporządkowaną, pogłębioną wiedzę z zakresu archeologii starożytnego Rzymu (K_W04); – posiada wiedzę dotyczącą metod analizy i interpretacji źródeł archeologicznych oraz innych wytworów cywilizacji świata starożytnego, przydatnych dla poznania takich prowincji rzymskich jak Mezja, Azja, Pont, Bitynia, Cylicja, Syria, Kapadocja, Palestyna, Egipt, Cyrenajka (K_W07); – ma wiedzę pozwalającą na analizę i interpretację różnych źródeł, stanowiących warsztat badawczy archeologa klasycznego oraz analizy wytworów kultury i ich interpretacji prowadzonych na gruncie wybranych tradycji, teorii lub szkół badawczych rozwijanych w archeologii wschodnich prowincji państwa rzymskiego	Obecność na zajęciach; sprawdzian pisemny.

				(K_W12). **UMIEJĘTNOŚCI:** – potrafi wyszukiwać, analizować, oceniać, selekcjonować i użytkować informacje z wykorzystaniem różnych źródeł i metod archeologicznych stosowanych w badaniach wschodnich prowincji *Imperium Romanum* (K_U01). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:** – ma świadomość odpowiedzialności za zachowanie dziedzictwa kulturowego (K_K05); – wykazuje odpowiedzialność i odwagę cywilną w przedstawianiu obrazu dziejów, zgodnego z aktualnym stanem wiedzy archeologicznej (K_K09).	
MK XVII **Pieniądz i wojsko w świecie starożytnym**	Armia rzymska w dobie wielkich sukcesów	1,5	fakultatywny	**WIEDZA:** – ma uporządkowaną, pogłębioną wiedzę metodologiczną oraz z zakresu teorii stosowanych w archeologii badającej rzymską wojskowość (K_W03); – ma wiedzę dotyczącą metod analizy i interpretacji źródeł archeologicznych oraz innych wytworów cywilizacji świata starożytnego, przydatnych dla poznania różnych aspektów funkcjonowania armii starożytnego Rzymu (K_W07); – ma wiedzę pozwalająca na analizę różnych źródeł, stanowiących warsztat badawczy archeologa orientalisty oraz analizy wytworów kultury i ich interpretacji prowadzonych na gruncie wybranych tradycji, teorii lub szkół badawczych rozwijanych w badaniach nad zagadnieniami związanymi z militarnym wymiarem rzymskiej kultury (K_W12). **UMIEJĘTNOŚCI:** – potrafi wyszukiwać, analizować, oceniać, selekcjonować i użytkować informacje z wykorzystaniem różnych źródeł i metod archeologicznych stosowanych w badaniach nad rzymską wojskowością (K_U01); – posiada umiejętności badawcze obejmujące krytyczną analizę problemów badawczych, dobór metod i narzędzi badawczych, opracowanie i prezentację wyników, pozwalające na rozwiązywanie problemów w zakresie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych, właściwych dla archeologii podejmującej badania nad	Obecność na zajęciach; sprawdzian pisemny.

				zjawiskami militarnymi w kulturze Rzymu (K_U02). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:** – ma świadomość odpowiedzialności za zachowanie dziedzictwa kulturowego (K_K05).	
MK XVII **Pieniądz i wojsko w świecie starożytnym**	Armie świata hellenistycznegoi i Republiki Rzymskiej	1,5	fakultatywny	**WIEDZA:** – ma uporządkowaną, pogłębioną wiedzę metodologiczną oraz z zakresu teorii stosowanych w archeologii i w różnych kierunkach badań archeologicznych, z uwzględnieniem archeologii wojskowej (K_W03); – ma wiedzę dotyczącą metod analizy różnych wytworów kultury i ich interpretacji prowadzonych na gruncie wybranych tradycji, teorii lub szkół badawczych rozwijanych w archeologii świata antycznego (K_W07); – posiada wiedzę pozwalającą na analizę i interpretację źródeł archeologicznych oraz innych wytworów cywilizacji świata starożytnego, przydatnych dla poznania świata starożytnego (K_W12). **UMIEJĘTNOŚCI:** – potrafi wyszukiwać, analizować, oceniać, selekcjonować i użytkować informacje z wykorzystaniem różnych źródeł i metod archeologicznych (K_U01); – posiada umiejętności badawcze obejmujące krytyczną analizę problemów badawczych, dobór metod i narzędzi badawczych, opracowanie i prezentację wyników, pozwalające na rozwiązywanie problemów w zakresie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych, właściwych dla archeologii (K_U02); – umie samodzielnie zdobywać wiedzę i rozwijać umiejętności badawcze, kierując się wskazówkami opiekuna naukowego (K_U03). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:** – potrafi odpowiednio określić priorytety służące realizacji określonego przez siebie lub innych zadania (K_K03); – ma świadomość odpowiedzialności za zachowanie dziedzictwa kulturowego i propaguje ją w społeczeństwie (K_K05); – wykazuje niezależność i samodzielność w myśleniu, rozumiejąc i szanując jednocześnie prawo innych osób	Obecność na zajęciach; dyskusja; prezentacja.

				do tego samego (K_K07); – rozumie rolę nauk humanistycznych, pokrewnych i współpracujących w kształtowaniu więzi społecznych na poziomie lokalnym i ponadlokalnym (K_K08).	
MK XVII **Pieniądz i wojsko w świecie starożytnym**	Mennictwo Rzymu i europejskich barbarzyńców	1,5	fakultatywny	**WIEDZA:** – ma wiedzę z zakresu numizmatyki starożytnego Rzymu i kultur północnoeuropejskiego Barbaricum, zna wartość mennictwa, jako świadectwa kultury oraz techniki i technologii (K_W04); – ma wiedzę pozwalająca na analizę różnych źródeł, stanowiących warsztat badawczy archeologa klasycznego obejmujący źródła epigraficzne i numizmatyczne (K_W12). **UMIEJĘTNOŚCI:** – posiada umiejętności badawcze obejmujące krytyczną analizę problemów badawczych, dobór metod i narzędzi badawczych, opracowanie i prezentację wyników, pozwalające na rozwiązywanie problemów w zakresie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych, właściwych dla numizmatyki antycznej oraz zagadnień z nią związanych (K_U02). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:** – ma świadomość odpowiedzialności za zachowanie dziedzictwa kulturowego (K_K05); – wykazuje odpowiedzialność i odwagę cywilną w przedstawianiu obrazu dziejów, zgodnego z aktualnym stanem wiedzy archeologicznej (K_K09).	Obecność na zajęciach; sprawdzian pisemny.
MK XVII **Pieniądz i wojsko w świecie starożytnym**	Pieniądz w użyciu. Gospodarka, polityka, propaganda	1,5	fakultatywny	WIEDZA: – ma uporządkowaną, pogłębioną wiedzę metodologiczną oraz z zakresu teorii stosowanych w archeologii śródziemnomorskiej dotyczącej powstawania i roli systemów pieniężnych w starożytności (K_W03); – ma uporządkowaną, pogłębioną wiedzę z zakresu numizmatyki starożytnej (K_W04); – ma wiedzę dotyczącą metod analizy i interpretacji archeologicznych źródeł numizmatycznych przydatnych dla poznania zagadnień związanych z powstaniem mennictwa, jego rolą ekonomiczną i polityczną (K_W07); – ma wiedzę pozwalająca na analizę różnych źródeł,	Obecność na zajęciach; sprawdzian pisemny.

				stanowiących warsztat badawczy archeologa klasycznego oraz zna wartość mennictwa, jako świadectwa kultury oraz techniki i technologii na gruncie wybranych tradycji, teorii lub szkół badawczych rozwijanych w archeologii antyku (K_W12). **UMIEJĘTNOŚCI:** – posiada umiejętności badawcze obejmujące krytyczną analizę problemów badawczych, dobór metod i narzędzi badawczych, opracowanie i prezentację wyników, pozwalające na rozwiązywanie problemów w zakresie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych, właściwych dla numizmatyki antycznej oraz zagadnień z nią związanych (K_U02). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:** – ma świadomość odpowiedzialności za zachowanie dziedzictwa kulturowego (K_K05); – wykazuje odpowiedzialność i odwagę cywilną w przedstawianiu obrazu dziejów, zgodnego z aktualnym stanem wiedzy archeologicznej (K_K09).	
MK XVII **Pieniądz i wojsko w świecie starożytnym**	Pieniądze Greków i Persów	1,5	fakultatywny	**WIEDZA:** – zna i rozumienie metody analizy różnych wytworów kultury, ze szczególnym uwzględnieniem pieniądza i ich interpretacji prowadzonych na gruncie wybranych tradycji, teorii lub szkół badawczych rozwijanych w archeologii, historii, epigrafice i numizmatyce (K_W07); – ma ugruntowaną wiedzę z zakresu ochrony światowego dziedzictwa kulturowego, jakim są znaleziska monet (K_W09); – zna metody badawcze i narzędzia warsztatu numizmatyka niezbędne dla archeologa świata antycznego (K_W11); – posiada wiedzę pozwalającą na analizę i interpretację źródeł archeologicznych oraz innych wytworów cywilizacji, przydatnych dla poznania danej epoki w dziejach ludzkości (K_W12). **UMIEJĘTNOŚCI:** – potrafi wyszukiwać, analizować oraz oceniać informacji z wykorzystaniem różnych źródeł i metod archeologicznych (K_U01);	Obecność na zajęciach; dyskusja; wystąpienie na wybrany temat.

				– potrafi samodzielnie zdobywać wiedzę i rozwijać umiejętności prowadzenia badań, kierując się wskazówkami opiekuna naukowego (K_U03); – posiada umiejętności merytorycznego argumentowania z wykorzystaniem poglądów innych autorów oraz formułowania wniosków (K_U06). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:** – potrafi odpowiednio określić priorytety służące realizacji określonego przez siebie lub innych zadania (K_K03); – prawidłowo identyfikuje i rozstrzyga dylematy związane z wykonywaniem zawodu archeologa (K_K04); – ma świadomość odpowiedzialności za zachowanie dziedzictwa kulturowego (K_K05); – wykazuje niezależność i samodzielność w myśleniu, rozumiejąc i szanując jednocześnie prawo innych osób do tego samego (K_K07).	
MK XVII **Pieniądz i wojsko w świecie starożytnym**	Świat armii greckich. Od Myken do końca panowania Aleksandra Wielkiego	1,5	fakultatywny	**WIEDZA:** – ma pogłębioną wiedzę o miejscu i znaczeniu archeologii uzbrojenia w systemie nauk oraz o jej specyfice przedmiotowej i metodologicznej w odniesieniu do okresu starożytnej Grecji (K_W01); – zna terminologię stosowaną na gruncie archeologii dotyczącej armii greckiej w poszczególnych okresach chronologicznych (od czasów mykeńskich do okresu hellenistycznego) (K_W02); – ma uporządkowaną, pogłębioną wiedzę obejmującą terminologię, teorię i metodologię z zakresu dziedzin nauki i dyscyplin naukowych, właściwych dla studiów nad uzbrojeniem greckim (K_W03). **UMIEJĘTNOŚCI:** – potrafi wyszukiwać, analizować, oceniać, selekcjonować i użytkować informacje z wykorzystaniem różnych źródeł i metod oraz formułować na tej podstawie krytyczne sądy w zakresie badań nad uzbrojeniem w starożytnej Grecji (K_U01); – potrafi przeprowadzić krytyczną analizę różnych rodzajów wytworów kultury, określać ich treść i znaczenie, w tym przynależność chronologiczną oraz funkcję, wskazać możliwości odmiennych interpretacji	Obecność na zajęciach; aktywne uczestnictwo w zajęciach; pisemna praca domowa.

				właściwych dla studiowanej dyscypliny, stosując oryginalne podejścia uwzględniające nowe osiągnięcia archeologii wraz z zastosowaniem złożonych metod w kontekście analizy uzbrojenia starożytnych Greków (K_U05). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:** – rozumie potrzebę uczenia się przez całe życie, potrafi inspirować i organizować proces nauczenia i uczenia innych osób (K_K01); – potrafi odpowiednio określić priorytety służące realizacji określonego przez siebie lub innych zadania (K_K03); – docenia rolę nauk humanistycznych, pokrewnych i współpracujących dla kształtowania więzi społecznych na poziomie lokalnym i ponadlokalnym (K_K08).	
MK XVIII **Archeologia żeglugi**	Łodzie i statki w badaniach archeologicznych i historycznych	3	fakultatywny	**WIEDZA:** – zna najważniejsze stanowiska wrakowe i inne źródła do badań nad pradziejowym, średniowiecznym i nowożytnym szkutnictwem w rejonie Europy (K_W04); – zna źródła historyczne i etnograficzne dotyczące pradziejowego, średniowiecznego i nowożytnego szkutnictwa w rejonie Europy oraz ma wiedzę na temat wykorzystania archeologii eksperymentalnej do konstruowania replik jednostek pływających (K_W05); – zna główne nurty rozwojowe w pradziejowym, średniowiecznym i nowożytnym szkutnictwie w rejonie Europy (K_W06); – rozumie złożoność procesów depozycyjnych i podepozycyjnych zachodzących na stanowiskach podwodnych (K_W11); – potrafi przeprowadzić analizę i interpretację elementów konstrukcyjnych pradziejowych, średniowiecznych i nowożytnych wraków (K_W12). **UMIEJĘTNOŚCI:** – potrafi rozpoznawać i identyfikować główne typy pradziejowych, średniowiecznych i nowożytnych jednostek pływających (K_U01); – potrafi ocenić znaczenie i rolę transportu wodnego w rozwoju gospodarczym i kulturowym społeczności europejskich (K_U02);	Obecność na zajęciach; dyskusja; referat; pisemna praca domowa; sprawdzian pisemny.

				– potrafi rozpoznać różne elementy konstrukcyjne typy pradziejowych, średniowiecznych i nowożytnych jednostek pływających oraz określić ich chronologie i funkcję (K_U05). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:** – ma świadomość odpowiedzialności za zachowanie podwodnego dziedzictwa kulturowego (K_K05); – potrafi przedstawiać tezy i argumenty naukowe i bronić ich w dyskusji w grupie (K_K07).	
MK XVIII **Archeologia żeglugi**	Prahistoria żeglugi	3	fakultatywny	**WIEDZA:** – zna i rozumie potencjał archeologii podwodnej w rekonstrukcji aktywności morskiej człowieka w różnych okresach chronologicznych (K_W04); – rozumie złożoność morskiej aktywności człowieka fizycznie współczesnego w Europie Północnej i basenie Morza Śródziemnego (K_W05); – zna źródła archeologiczne pozwalające na rekonstrukcję systemu handlu brązem i przedmiotami prestiżowymi oraz wczesnych jednostek pływających (K_W12). **UMIEJĘTNOŚCI:** – potrafi opisać znaczenie zmian plejstoceńskiej i holoceńskiej linii brzegowej w zrozumieniu wczesnej aktywności morskiej człowieka (K_U01); – potrafi wyznaczyć potencjalny przebieg wczesnych szlaków żeglugowych i ocenić skalę morskich kontaktów handlowych w różnych okresach chronologicznych (K_U02). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:** – ma świadomość odpowiedzialności za zachowanie dziedzictwa kulturowego (K_K05); – potrafi przedstawiać tezy i argumenty naukowe i bronić ich w dyskusji w grupie (K_K07).	Obecność na zajęciach; dyskusja w oparciu o literaturę; referat; sprawdzian pisemny.
MK XVIII **Archeologia żeglugi**	Praktyka badawcza archeologii morskiej i podwodnej	3	fakultatywny	**WIEDZA:** – ma uporządkowaną, pogłębioną wiedzę w zakresie archeologii podwodnej (K_W04); – zna aspekty prawne mające wpływ na przygotowanie i przeprowadzenie podwodnych badań archeologicznych (K_W09); – zna etapy przygotowania i przeprowadzenia pod-	Obecność na zajęciach; dyskusja; przygotowanie wybranych elementów dokumentacji wykopaliskowej; sprawdzian pisemny.

				wodnych badań archeologicznych oraz zasady logistyczne stosowane podczas tych badań (K_W11); – zna techniki poszukiwań i eksploracji oraz zasady dokumentacji podwodnego stanowiska archeologicznego (K_W16). **UMIEJĘTNOŚCI:** – potrafi opisać poszczególne etapy archeologicznego projektu badawczego, przygotować dokumenty potrzebne do uzyskania pozwolenia na podwodne badania archeologiczne oraz sporządzić dokumentację z tych badań (K_U01); – potrafi w sposób zgodny z kanonami metodycznymi przeprowadzić poszczególne etapy archeologicznych badań podwodnych (K_U12); – potrafi rozwiązywać złożone problemy związane z prowadzeniem archeologicznych badań podwodnych (K_U13). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:** – ma świadomość odpowiedzialności za zachowanie podwodnego dziedzictwa kulturowego (K_K05); – potrafi przedstawiać tezy i argumenty naukowe i bronić ich w dyskusji w grupie (K_K07).	
MK XIX **Archeologia jezior**	Osiedla nawodne i przybrzeżne w młodszej epoce brązu i początku epoki żelaza	3	fakultatywny	**WIEDZA:** – zna historię badań archeologicznych odnośnie nawodnych i przybrzeżnych form osiedli społeczności młodszej epoki brązu i wczesnej epoki żelaza (K_W04); – ma wiedzę o osiedlach pradziejowych (np. rusztowych czy palowych), wznoszonych ponad lustrem wód lub też na granicy woda–ląd, w obrębie środowisk kulturowo-osadniczych Niżu Europejskiego, Pogórza Alpejskiego i Wysp Brytyjskich (K_W07); – zna metody badawcze, niezbędne do zastosowania w przypadku eksploracji pozostałości nawodnych i przybrzeżnych form osiedli (K_W11). **UMIEJĘTNOŚCI:** – potrafi scharakteryzować dawniejsze i aktualne rezultaty badań w zakresie rozpoznania nawodnych i przybrzeżnych form osiedli młodszej epoki brązu i wczesnej epoki żelaza (K_U01);	Obecność na zajęciach; prezentacja; dyskusja w oparciu o literaturę; sprawdzian ustny.

				– ma umiejętność definiowania potrzeb badawczych odnośnie weryfikacji dotychczasowych metod eksploracji i poglądów interpretacyjnych powstałych dzięki ich zastosowaniu (np. co do funkcji czy chronologii konkretnych obiektów) (K_U02); – potrafi samodzielnie uzupełniać wiedzę o nawodnych i przybrzeżnych formach osiedli (K_U03). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:** – potrafi wskazać priorytety badawcze, wpisujące się w ramy współpracy interdyscyplinarnej (głównie z przedstawicielami nauk przyrodniczych), niezależnie od konieczności stosowania procedur z zakresu archeologii podwodnej czy też archeologii mokrej (K_K03); – ma świadomość uwzględnienia w trakcie prac terenowych obowiązujących obecnie procedur (zarówno badawczych, jak i konserwatorskich) w odniesieniu do znalezisk wydobywanych ze środowiska wodnego lub wodno-ziemnego (K_K04); – zdaje sobie sprawę z konieczności ograniczania ingerencji wykopaliskowej w środowiska depozycji mokrej (wodnej i ziemno-wodnej), mając tym samym na względzie przyszły postęp metodologiczny i metodyczny archeologii (K_K05).	
MK XIX **Archeologia jezior**	Urządzenia wodno-komunikacyjne w pradziejach i średniowieczu	1,5	fakultatywny	**WIEDZA:** – zna najważniejsze stanowiska wrakowe i inne źródła do badań nad urządzeniami wodno-komunikacyjnymi (K_W04); – zna źródła historyczne i etnograficzne dotyczące urządzeń wodno-komunikacyjnych oraz ma wiedzę na temat wykorzystania archeologii eksperymentalnej do budowania ich replik (K_W05); – zna główne przemiany w konstrukcjach urządzeń wodno-komunikacyjnych (K_W06); – rozumie złożoność procesów depozycyjnych i podepozycyjnych zachodzących na stanowiskach podwodnych (K_W11); – potrafi przeprowadzić analizę i interpretację elementów konstrukcyjnych urządzeń wodno-komunikacyjnych (K_W12). **UMIEJĘTNOŚCI:**	Obecność na zajęciach; dyskusja; referat; pisemna praca domowa; sprawdzian pisemny.

				– potrafi rozpoznawać i identyfikować główne typy urządzeń wodno-komunikacyjnych (K_U01); – potrafi ocenić znaczenie i rolę urządzeń wodno-komunikacyjnych w rozwoju gospodarczym i kulturowym społeczności europejskich (K_U02); – potrafi rozpoznać różne elementy konstrukcyjne urządzeń wodno-komunikacyjnych oraz określić ich chronologie i funkcję (K_U05). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:** – ma świadomość odpowiedzialności za zachowanie podwodnego dziedzictwa kulturowego (K_K05); – potrafi przedstawiać tezy i argumenty naukowe i bronić ich w dyskusji w grupie (K_K07).	
MK XIX **Archeologia jezior**	Wyspy w krajobrazie przyrodniczo-kulturowym Słowian	3	fakultatywny	**WIEDZA:** – rozumie miejsce archeologii w wyjaśnianiu organizacji przestrzeni osadniczej (K_W04); – zna specyfikę źródeł archeologicznych odkrywanych na wyspach Słowiańszczyzny Zachodniej, rozumie kryteria ich podziału, zna rodzaje stanowisk archeologicznych usytuowanych na wyspach (K_W07); – zna metody podwodnych i lądowych badań archeologicznych stosowanych w odniesieniu do wysp oraz metody datowania struktur osadniczych na wyspach (K_W11); – orientuje się w różnych rodzajach badań przyrodniczych stosowanych w celu rozpoznania paleogeografii wysp, rozumie przydatność badań dendrochronologicznych i ograniczenia w ich stosowaniu (K_W17); **UMIEJĘTNOŚCI:** – potrafi ocenić przydatność wykorzystania różnych metod datowania bezwzględnego i względnego do określenia chronologii wysp (K_U01); – potrafi interpretować różne materiały źródłowe pod kątem funkcji wysp oraz scharakteryzować metody badań archeologicznych (K_U02); – umie wykorzystać wiedzę z różnych dyscyplin w zakresie nauk humanistycznych i przyrodniczych w studiach nad krajobrazem przyrodniczo-kulturowym, szczególnie wysp (K_W04). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:**	Obecność na zajęciach; dyskusja w oparciu o literaturę; referat; sprawdzian pisemny.

				– dostrzega konieczność badań archeologicznych wysp dla ochrony dziedzictwa kulturowego (K_K05); – jest przygotowany do prac w zespole interdyscyplinarnym realizującym badania na wyspach (K_K10).	
MK XIX **Archeologia jezior**	Kultura materialna miejsc centralnych na wyspach Słowiańszczyzny Zachodniej	1,5	fakultatywny	**WIEDZA:** – ma uporządkowaną, pogłębioną wiedzę prowadzącą do specjalizacji, a także szczegółową wiedzę z zakresu archeologii historycznej, archeologii podwodnej i archeologii środowiskowej (K_W04); – zna szczegółowo i rozumie pojęcia i zasady z zakresu ochrony własności intelektualnej i prawa autorskiego (K_W08); – ma ugruntowaną wiedzę z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego (K_W09); – posiada wiedzę pozwalającą na analizę i interpretację źródeł archeologicznych oraz innych wytworów kulturowych człowieka, przydatnych dla poznania danej epoki w dziejach ludzkości (K_W12). **UMIEJĘTNOŚCI:** – potrafi wyszukiwać, analizować, oceniać, selekcjonować i użytkować informacje z wykorzystaniem różnych źródeł i metod oraz formułować na tej podstawie krytyczne sądy (K_U01); – posiada umiejętności integrowania wiedzy z różnych dyscyplin w zakresie nauk humanistycznych oraz przyrodniczych (K_U04); – potrafi przeprowadzić krytyczną analizę różnych rodzajów wytworów kultury, określać ich treść i znaczenie, w tym przynależność chronologiczno-kulturową oraz funkcję, wskazać możliwości odmiennych interpretacji właściwych dla studiowanej dyscypliny, stosując oryginalne podejścia uwzględniające nowe osiągnięcia archeologii wraz z zastosowaniem złożonych metod (K_U05). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:** – rozumie potrzebę uczenia się przez całe życie, potrafi inspirować i organizować proces nauczenia i uczenia innych osób (K_K01); – potrafi odpowiednio określić priorytety służące realizacji określonego przez siebie lub innych zadania	Obecność na zajęciach; dyskusja; sprawdzian pisemny.

				(K_K03); – ma świadomość odpowiedzialności za zachowanie dziedzictwa kulturowego i propaguje ją w społeczeństwie (K_K05).	
MK XX **Słowianie nadbałtyccy we wczesnym średniowieczu**	Początki Słowiańszczyzny nadbałtyckiej	1,5	fakultatywny	**WIEDZA:** – ma uporządkowaną, pogłębioną wiedzę prowadząca do specjalizacji, a także szczegółową wiedzę z zakresu archeologii historycznej (strefa nadbałtycka) (K_W04); – posiada wiedzę na temat metod analizy i interpretacji różnych wytworów kultury właściwych dla strefy nadbałtyckiej we wczesnym średniowieczu (K_W07); – posiada wiedzę umożliwiającą analizę i interpretację wczesnośredniowiecznych źródeł archeologicznych ze strefy nadbałtyckiej (K_W12). **UMIEJĘTNOŚCI:** – potrafi wymienić i opisać główne strefy kulturowe Słowiańszczyzny nadbałtyckiej (K_U01); – posiada umiejętności badawcze pozwalające na rozwiązywanie złożonych problemów w zakresie archeologii historycznej, szczególnie odnoszących się do Słowiańszczyzny nadbałtyckiej (K_U02); – potrafi przeprowadzić krytyczną analizę różnych rodzajów wytworów kultury z terenów Słowiańszczyzny nadbałtyckiej pod kątem ich przynależności chronologiczno-kulturowej oraz funkcji (K_U05). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:** – potrafi odpowiednio określić priorytety służące realizacji określonego przez siebie lub innych zadania (K_K03); – bierze udział w życiu naukowym i kulturalnym, organizuje spotkania popularyzatorskie z zakresu archeologii (K_K06); – wykazuje niezależność i samodzielność w formułowaniu poglądów, szanując jednocześnie prawo innych osób do wykazywania tych samych cech (K_K07).	Obecność na zajęciach; aktywne uczestnictwo w zajęciach; dyskusja; pisemna praca domowa; czynny udział w wycieczce naukowej; sprawdzian pisemny.
MK XX **Słowianie nadbałtyccy we wczesnym średniowieczu**	Pomorze we wczesnym średniowieczu	3	fakultatywny	**WIEDZA:** – ma ogólną wiedzę obejmującą historię badań, terminologię, teorię dotyczącą archeologii Pomorza we wczesnym średniowieczu, ze szczególnym uwzględ-	Obecność na zajęciach; dyskusja w oparciu o literaturę; referat; sprawdzian pisemny.

				nieniem dorzecza dolnej Wisły obejmującego tereny historycznego Pomorza Wschodniego, Pomezanii, ziemi świeckiej i ziemi chełmińskiej (K_W01); – posiada ogólną wiedzę o rodzaju i treści źródeł pisanych, niezbędnych dla zrozumienia omawianego okresu, wchodzącego w zakres archeologii historycznej oraz posiada wiedzę na temat materiałów źródłowych wykorzystywanych w studiach nad osadnictwem Pomorza (osady, grodziska, cmentarzyska, skarby, znaleziska luźne) (K_W07). – ma wiedzę odnośnie dyskutowanych i kontrowersyjnych zagadnień, kluczowych dla problematyki omawianego okresu (wczesna faza kultury Słowian Nadwiślańskich, ustrój społeczno-polityczny społeczeństw wodzowskich, relacje słowiańsko-skandynawskie, ekspansja Piastów i włączenie Pomorza w obręb państwa, mechanizmy polityczno-gospodarcze w strefie nadbałtyckiej itp., ośrodki stołeczne) (K_W11); – posiada wiedzę na temat głównych uwarunkowań środowiskowych Pomorza, przekładających się na kierunki rozwoju kultury Słowian Pomorskich (K_W17). **UMIEJĘTNOŚCI:** – potrafi korzystać z literatury przedmiotu dotyczącej Pomorza oraz krytycznie oceniać zawarte w niej poglądy (K_U01); – potrafi wyciągać wnioski dotyczące aktualnych odkryć archeologicznych, umieszczając je w adekwatnym kontekście historycznym (K_U02). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:** – potrafi uzasadnić ważność priorytetów badawczych dotyczących omawianej problematyki (K_K03); – potrafi formułować problemy badawcze w ramach samodzielnych lub zespołowych przedsięwzięć badawczych (K_K04); – potrafi ocenić wagę odkryć archeologicznych i ich znaczenie dla rozwoju badań dotyczących omawianej problematyki (K_K5); – uświadamia sobie znaczenie innych dyscyplin humanistycznych i przyrodniczych dla rozwoju badań Po-	

				morza (K_K08).	
MK XX **Słowianie nadbałtyccy we wczesnym średniowieczu**	Sąsiedzi Słowian nadbałtyckich	3	fakultatywny	**WIEDZA**: – zna główne fakty z dziejów środkowej i północnej Europy w średniowieczu oraz podziały polityczne i etniczne krajów sąsiadujących we wczesnym średniowieczu ze Słowianami (K_W04); – zna najważniejsze źródła pisane do dziejów obszarów germańskich i batyjskich (K_W05); – zna procesy osadnicze na obszarach germańskich i bałtyjskach, genezę tworzenia się ośrodków wczesnomiejskich oraz zagadnienia dotyczące wytwórczości domowej, rzemieślniczej i wymiany towarowej na terenach nadbałtyckich, a także kwestie dotyczące religii przedchrześcijańskiej Skandynawów i Bałtów (K_W12). **UMIEJĘTNOŚCI**: – potrafi przedstawić najważniejsze fakty z historii ludów sąsiadujących ze Słowianami na terenach nadbałtyckich, omówić podziały polityczne oraz etniczne obszarów skandynawskich i wschodniobałtyckich, wymienić i scharakteryzować najważniejsze źródła pisane do dziejów obszarów germańskich i Bałtyjskach (K_U02); – umie opisać przebieg procesów osadniczych, w tym wyjaśnić genezę tworzenia się ośrodków wczesno miejskich, wyjaśnić procesy gospodarcze przebiegające w strefie nadbałtyckiej we wczesnym średniowieczu, potrafi wskazać podobieństwa i różnice w systemach religijnych Słowian, Bałtów i Germanów oraz opisać zwyczaje pogrzebowe wczesnośredniowiecznych Bałtów i Skandynawów (K_U05). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE**: – rozumie potrzebę uczenia się przez całe życie, potrafi inspirować i organizować proces nauczania i uczenia innych osób ((K_K01); – potrafi współdziałać i pracować w zespole badawczym (K_K02); – wykazuje niezależność i samodzielność w formułowaniu własnych poglądów i dyskutowania z innymi osobami (K_K07);	Aktywne uczestnictwo w zajęciach; dyskusja w oparciu o literaturę; sprawdzian pisemny.

				– wykazuje odpowiedzialność i odwagę cywilną w przedstawianiu obrazu dziejów, zgodnego z aktualnym stanem wiedzy archeologicznej (K_K09).	
MK XX **Słowianie nadbałtyccy we wczesnym średniowieczu**	Rośliny i zwierzęta u Słowian nadbałtyckich	1,5	fakultatywny	**WIEDZA:** – ma pogłębioną wiedzę o miejscu i znaczeniu archeologii w systemie nauk przyrodniczych (K_W01); – ma szczegółową wiedzę z zakresu archeologii środowiskowej, między innymi na temat wpływu człowieka na zasięgi gatunków roślin i zwierząt, zna zagadnienia związane z pochodzeniem roślin użytkowych (K_W04); – ma szczegółową wiedzę o północnoeuropejskich ośrodkach badawczych z obszaru archeologii środowiskowej (K_W06); – ma wiedzę w zakresie najważniejszych problemów dyscyplin przyrodniczych właściwych dla archeologii (K_W17); – zna kategorie pojęciowe i terminologię stosowane w wybranych dyscyplinach obszaru naukach przyrodniczych (K_W18). **UMIEJĘTNOŚCI:** – krytycznie analizuje wyniki badań archeoprzyrodniczych dotyczących Słowian nadbałtyckich (K_U02); – posiada umiejętności integrowania wiedzy z różnych dyscyplin w zakresie nauk humanistycznych oraz innych (w szczególności przyrodniczych), z których dyscypliny są integralną częścią archeologii bądź z nią współpracują, interpretuje dane archeobotaniczne i archeofaunistyczne z obszaru Europy Północnej i Środkowej (K_U04); – potrafi wyszukiwać, analizować, oceniać, selekcjonować i użytkować informacje z wykorzystaniem różnych metod przyrodniczych, dostrzega między innymi czynniki środowiskowe i potrafi ocenić ich wpływ na zasiedlenie Europy w Basenie Morza Bałtyckiego (K_U16); – umie przetwarzać dane przyrodnicze poprzez zastosowanie podstawowych programów komputerowych oraz urządzeń i technik multimedialnych (K_U17). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:**	Referat (w formie pisemnej i ustnej); dyskusja w oparciu o tezy zaprezentowane w referacie; sprawdzian pisemny.

				– potrafi odpowiednio określić priorytety służące realizacji określonego przez siebie lub innych zadania (K_K03); – potrafi współdziałać i pracować w interdyscyplinarnym zespole badawczym, między innymi prowadzącym badania przyrodnicze (K_K10).	
MK XXI **Archeologia architektury średniowiecza**	Archeologia architektury romańskiej i gotyckiej	3	fakultatywny	**WIEDZA:** – ma pogłębioną wiedzę o miejscu i znaczeniu archeologii w systemie nauk oraz o jej specyfice przedmiotowej i metodologicznej (K_W01); – zna terminologię stosowaną w archeologii architektury oraz innych naukach humanistycznych (K_W02); – ma pogłębioną wiedzę o powiązaniach archeologii z innymi dziedzinami nauki i dyscyplinami naukowymi (K_W05); – posiada wiedzę na temat metod analizy i interpretacji różnych wytworów kultury właściwych dla wybranych tradycji, teorii lub szkół badawczych rozwijanych w archeologii (K_W07); – posiada wiedzę pozwalającą na analizę i interpretację źródeł archeologicznych oraz innych wytworów cywilizacji, przydatnych dla poznania danej epoki w dziejach ludzkości (K_W12). **UMIEJĘTNOŚCI:** – potrafi wyszukiwać, analizować, oceniać, selekcjonować i użytkować informacje z wykorzystaniem różnych źródeł i metod oraz formułować na tej podstawie krytyczne sądy (K_U01); – potrafi przeprowadzić krytyczną analizę różnych rodzajów wytworów kultury, określić ich treść i znaczenie, w tym przynależność kulturową oraz funkcję (K_U05). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:** – rozumie potrzebę uczenia się przez całe życie, potrafi inspirować i organizować proces nauczania i uczenia innych osób (K_K01); – ma świadomość odpowiedzialności za zachowanie dziedzictwa kulturowego i propaguje ją w społeczeństwie (K_K05).	Obecność na zajęciach; aktywne uczestnictwo w dyskusji; esej na wybrany temat; końcowy sprawdzian pisemny.

MK XXI **Archeologia architektury średniowiecza**	Militarne aspekty architektury średniowiecznej	3	fakultatywny	**WIEDZA:** – zna terminologię stosowaną w archeologii architektury oraz innych naukach humanistycznych (K_W02); – ma ugruntowaną wiedzę z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego (K_W09); – posiada wiedzę pozwalającą na analizę i interpretację źródeł archeologicznych oraz innych wytworów kulturowych człowieka, przydatnych dla poznania danej epoki w dziejach ludzkości (K_W12). **UMIEJĘTNOŚCI:** – potrafi wyszukiwać, analizować, oceniać, selekcjonować i użytkować informacje z wykorzystaniem różnych źródeł i metod oraz formułować na tej podstawie krytyczne sądy (K_U01); – posiada umiejętności badawcze obejmujące krytyczną analizę prac innych autorów, syntezę różnych idei i poglądów, dobór metod i narzędzi badawczych, opracowanie i prezentację wyników, także pozwalające na rozwiązywanie problemów w zakresie archeologii architektury (K_U02); – posiada umiejętności integrowania wiedzy z różnych dyscyplin w zakresie nauk humanistycznych oraz innych, z których dyscypliny są integralną częścią archeologii bądź z nią współpracują (K_U04); – potrafi przeprowadzić krytyczną analizę różnych rodzajów wytworów kultury, określić ich treść i znaczenie, w tym przynależność kulturową oraz funkcję (K_U05). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:** – rozumie potrzebę uczenia się przez całe życie, potrafi inspirować i organizować proces nauczania i uczenia innych osób (K_K01).	Obecność na zajęciach; aktywne uczestnictwo w dyskusji; esej na wybrany temat; końcowy sprawdzian pisemny.
MK XXI **Archeologia architektury średniowiecza**	Współczesne problemy badawcze zabytkowych obiektów architektonicznych	3	fakultatywny	**WIEDZA:** – ma wiedze o powiązaniach archeologii z innymi dziedzinami nauki (K_W05); – zna zasady ochrony dziedzictwa kulturowego (K_W09); – umie analizować i interpretować różnego rodzaju źródła (K_W12). **UMIEJĘTNOŚCI:**	Obecność na zajęciach; dyskusja; pisemna praca domowa.

				– zna metody badań i źródła wydobywane na obiektach architektury oraz potrafią dokonać ich selekcji, aby zrozumieć problemy związane z badaniem architektury (K_U01); – wykazuje dużą samodzielnością w zdobywaniu wiedzy w zakresie badań archeologiczno-architektonicznych oraz rozwija własne zainteresowania naukowe (K_U03); – umie wyszukiwać argumenty i samodzielnie formułować wnioski. (K_U06). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:** – potrafi rozstrzygać dylematy związane z badaniami archeologiczno-architektonicznymi (K_K04); – ma świadomość odpowiedzialności za okrywane dziedzictwo kulturowe (K_K05); – wykazuje odwagę w rekonstruowaniu badanej przeszłości i odpowiedzialność za przedstawiany na ich podstawie obraz dziejów (K_K09).	
MK XXII **Archeologia zakonu krzyżackiego**	Wybrane zagadnienia z archeologii zakonu krzyżackiego	1,5	fakultatywny	**WIEDZA:** – ma wiedze o powiązaniach archeologii z innymi dziedzinami nauki (K_W05); – zna zasady ochrony dziedzictwa kulturowego (K_W09); – umie analizować i interpretować różnego rodzaju źródła (K_W12). **UMIEJĘTNOŚCI:** – zna metody badań i źródła wydobywane na obiektach architektury oraz potrafią dokonać ich selekcji, aby zrozumieć problemy związane z badaniem architektury (K_U01); – wykazuje dużą samodzielnością w zdobywaniu wiedzy w zakresie badań archeologiczno-architektonicznych oraz rozwija własne zainteresowania naukowe (K_U03); – umie wyszukiwać argumenty i samodzielnie formułować wnioski. (K_U06). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:** – potrafi rozstrzygać dylematy związane z badaniami archeologiczno-architektonicznymi (K_K04); – ma świadomość odpowiedzialności za okrywane	Obecność na zajęciach; dyskusja; esej lub inna praca pisemna.

				dziedzictwo kulturowe (K_K05); – wykazuje odwagę w rekonstruowaniu badanej przeszłości i odpowiedzialność za przedstawiany na ich podstawie obraz dziejów (K_K09).	
MK XXII **Archeologia zakonu krzyżackiego**	Architektura zakonu krzyżackiego	1,5	fakultatywny	**WIEDZA:** – ma pogłębioną wiedzę o miejscu i znaczeniu architektury zakonu krzyżackiego (K_W01); – zna terminologię stosowaną na gruncie archeologii w kontekście badań nad architekturą zakonu krzyżackiego (K_W02); – posiada wiedzę na temat metod analizy i interpretacji różnych wytworów kultury, w tym architektury państwa krzyżackiego (K_W07). **UMIEJĘTNOŚCI:** – potrafi wyszukiwać, analizować, oceniać, selekcjonować i użytkować informacje z wykorzystaniem różnych źródeł i metod archeologicznych dotyczących badań nad architekturą zakonu krzyżackiego (K_U01); – potrafi przeprowadzić krytyczną analizę różnych rodzajów wytworów kultury, określić ich treść i znaczenie, w tym przynależność kulturową oraz funkcję (K_U05). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:** – rozumie potrzebę uczenia się przez całe życie, potrafi inspirować i organizować proces nauczania i uczenia innych osób (K_K01). – ma świadomość odpowiedzialności za zachowanie dziedzictwa kulturowego i propaguje ją w społeczeństwie (K_K05); – wykazuje niezależność i samodzielność w formułowaniu poglądów, rozumiejąc i szanując jednocześnie prawo innych osób do tego samego (K_K07).	Dyskusja w oparciu o literaturę; egzamin pisemny.
MK XXII **Archeologia zakonu krzyżackiego**	Formy osadnictwa zakonu krzyżackiego	1,5	fakultatywny	**WIEDZA:** – zna stan badań archeologicznych i najważniejsze wyniki tych badań nad formami osadnictwa na terenie władztwa i państwa zakonu krzyżackiego w Prusach, posiada wiedzę dotyczącą ważniejszych stanowisk związanych z różnymi formami osadnictwa preferowanymi przez zakon krzyżacki, zwłaszcza położonymi w ziemi chełmińskiej (K_W04);	Egzamin ustny.

				– posiada wiedzę zarówno o podstawowych, jak też specyficznych kategoriach źródeł archeologicznych pochodzących z badań obiektów związanych z osadnictwem krzyżackim (K_W12). **UMIEJĘTNOŚCI BADAWCZE:** – zna zasady i specyfikę prowadzenia badań nad formami osadnictwa na terenie władztwa i państwa krzyżackiego w Prusach (K_U02); – docenia i wykorzystuje wszystkie dostępne pozaarcheologiczne rodzaje źródeł, istotne podczas analizy osadnictwa krzyżackiego (K_U04). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:** – potrafi współdziałać i pracować w zespole badawczym realizującym problematykę związaną z dziejami zakonu krzyżackiego (K_K02); – potrafi odpowiednio określić priorytety służące realizacji określonego przez siebie lub innych zadania badawczego (K_K03); – potrafi współdziałać i pracować w interdyscyplinarnym zespole badawczym (K_K10).	
MK XXII **Archeologia zakonu krzyżackiego**	Kultura zakonu krzyżackiego w świetle archeologii	1,5	fakultatywny	**WIEDZA:** – zna wyniki badań archeologicznych miejsc bitew stoczonych z udziałem wojsk zakonu krzyżackiego, w tym w szczególności Pól Grunwaldzkich oraz miejsc pochówków Krzyżaków w kontekście prowadzonych badań archeologicznych (K_W04); – posiada wiedzę na temat niektórych aspektów kultury zakonu krzyżackiego, do których badania można wykorzystać źródła archeologiczne (K_W07); – zna główne rodzaje źródeł archeologicznych związanych z badaniami nad polami bitew, stoczonych z udziałem sił Zakonu oraz uzbrojeniem wojsk krzyżackich (K_W12). **UMIEJĘTNOŚCI:** – ma świadomość możliwości badawczych w zakresie poruszanej problematyki (K_U01); – zna możliwości i ograniczenia wykorzystywania wyników prac archeologicznych do studiów nad kulturą zakonu krzyżackiego (K_U02); – docenia i wykorzystuje wszystkie dostępne pozaar-	Obecność na zajęciach; dyskusja; esej lub inna praca pisemna.

				cheologiczne rodzaje źródeł, istotne podczas badań nad kulturą zakonu krzyżackiego (K_U04). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:** – potrafi współdziałać i pracować w zespole badawczym realizującym problematykę związaną z kulturą zakonu krzyżackiego (K_K02); – potrafi odpowiednio określić priorytety służące realizacji określonego przez siebie lub innych zadania badawczego (K_K03); – potrafi współdziałać i pracować w interdyscyplinarnym zespole badawczym (K_K10).	
MK XXII **Archeologia zakonu krzyżackiego**	Warsztat budowlany zakonu krzyżackiego	1,5	fakultatywny	**WIEDZA:** – zna terminologię stosowaną na gruncie archeologii, zwłaszcza archeologii architektury (K_W02); – ma uporządkowaną, pogłębioną wiedzę prowadzącą do specjalizacji, a także szczegółową wiedzę z zakresu archeologii architektury (K_W04); – posiada wiedzę na temat metod analizy i interpretacji różnych wytworów kultury, właściwych dla wybranych tradycji, teorii lub szkół badawczych w zakresie archeologii architektury (K_W07). **UMIEJĘTNOŚCI:** – potrafi wyszukiwać, analizować, oceniać, selekcjonować i użytkować informacje z wykorzystaniem różnych źródeł i metod archeologicznych dotyczących badań nad architekturą zakonu krzyżackiego (K_U01); – potrafi przeprowadzić krytyczną analizę różnych rodzajów wytworów kultury, określić ich treść i znaczenie, w tym przynależność kulturową oraz funkcję (K_U05). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:** – rozumie potrzebę uczenia się przez całe życie, potrafi inspirować i organizować proces nauczania i uczenia innych osób (K_K01); – ma świadomość odpowiedzialności za zachowanie dziedzictwa kulturowego i propaguje ją w społeczeństwie (K_K05).	Obecność na zajęciach; aktywne uczestnictwo w zajęciach; sprawdzian pisemny.
MK XXII **Archeologia zakonu krzyżackiego**	Ekologia zakonu krzyżackiego	1,5	fakultatywny	**WIEDZA:** – ma uporządkowaną, pogłębiona wiedzę prowadzącą do specjalizacji, a także szczegółową wiedzę w zakre-	Obecność na zajęciach; dyskusja; referat; prezentacja; sprawdzian pisem-

				sie archeologii środowiskowej (K_W04); – ma wiedzę w zakresie najważniejszych problemów dyscyplin przyrodniczych właściwych dla archeologii (K_W17). **UMIEJĘTNOŚCI:** – posiada umiejętności integrowania wiedzy z różnych dyscyplin w zakresie nauk humanistycznych oraz innych, w szczególności przyrodniczych (K_U04); – stosuje złożone techniki i narzędzia badawcze właściwe dla dyscyplin przyrodniczych (K_U15); – potrafi wyszukiwać, analizować, oceniać, selekcjonować i użytkować informacje z wykorzystaniem różnych metod przyrodniczych (K_U16). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:** – ma świadomość odpowiedzialności za zachowanie dziedzictwa kulturowego i propaguje ją w społeczeństwie (K_K05); – docenia rolę nauk humanistycznych, pokrewnych i współpracujących dla kształtowania więzi społecznych na poziomie lokalnym i ponadlokalnym (K_K08); – wykazuje kompetentną odpowiedzialność i odwagę cywilną w przedstawianiu obrazu dziejów zgodnego z aktualnym stanem wiedzy archeologicznej (K_K09).	ny.
MK XXIII **Kultura materialna Rzeczpospolitej Polskiej na tle europejskim (XV–XVIII wiek)**	Zarys historii kultury materialnej	6	fakultatywny	**WIEDZA:** – zna pojęcia i terminy z zakresu archeologii i historii kultury materialnej (K_W02), – ma wiedzę pozwalającą na analizę różnego rodzaju obiektów (architektury, urządzeń i wyrobów rzemieślniczych), potrafi określić technikę ich wykonania oraz chronologię i proweniencję (K_W12). **UMIEJĘTNOŚCI:** – umie interpretować zjawiska kulturowe i obyczaje, rekonstruować różnego rodzaju obiekty (K_U01); – potrafi rozpoznać różne wytwory kultury polskiej i europejskiej z XV–XVIII wieku, przeprowadzają ich krytykę, określić funkcję (K_U05); – umie przetwarzać dane i zasoby wiedzy archeologicznej stosując techniki multimedialne (K_U13). **KOMPETENCJE SPOŁĘCZNE:** – wykazuje dużą wiedzę i samodzielność w myśleniu i	Obecność na zajęciach; dyskusja; prezentacja; wycieczka dydaktyczna.

				konstruowaniu obrazów przeszłości na postawie odkrytych i poznanych artefaktów (K_K07); – rozumieją rolę nauk humanistycznych i innych dyscyplin naukowych (np. architektura, etnologia, sztuka) współpracujących z nimi, w celu pokazania społeczności w przeszłości, na poziomie lokalnym i europejskim (K_K08).	
MK XXIII **Kultura materialna Rzeczpospolitej Polskiej na tle europejskim (XV–XVIII wiek)**	Kultura funeralna	3	fakultatywny	**WIEDZA:** – ma uporządkowaną, pogłębioną wiedzę obejmującą terminologię, teorię i metodologię z zakresu badań nad kulturą funeralną średniowiecza i czasów nowożytnych (K_W03); – ma pogłębioną wiedzę z zakresu archeologii historycznej (K_W04); – ma wiedzę odnośnie znaczenia badań interdyscyplinarnych w studiach nad kulturą funeralną (K_W05); – ma uporządkowaną wiedzę na temat metod analizy i interpretacji różnych obiektów związanych z kulturą funeralną (K_W07); – zna zasady prowadzenia badań archeologicznych na cmentarzyskach i w kryptach grobowych (K_W16). **UMIEJĘTNOŚCI:** – potrafi wyszukiwać, analizować, oceniać, selekcjonować i użytkować informacje dotyczące badań nad kulturą funeralną (K_U01); – posiada umiejętności obejmujące formułowanie i analizę problemów badawczych związanych z kulturą funeralną późnego średniowiecza i czasów nowożytnych (K_U02); – potrafi przeprowadzić krytyczną analizę różnych rodzajów wytworów kultury materialnej pozyskiwanych podczas badań na cmentarzyskach (K_U05). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:** – rozumie potrzebę uczenia się przez całe życie, potrafi inspirować proces nauczania i uczenia innych osób (K_01); – potrafi współdziałać i pracować w zespole badawczym, między innymi prowadzącym badania wykopaliskowe (K_K02); – potrafi odpowiednio określić priorytety służące reali-	Aktywne uczestnictwo w zajęciach; praca pisemna; egzamin ustny.

				zacji określonego przez siebie lub innych zadania (K_K03); – ma świadomość odpowiedzialności za zachowanie dziedzictwa kulturowego i propaguje ją w społeczeństwie (K_K05).	
MK XXIV **Kultura symboliczna paleolitu i mezolitu**	Kultura symboliczna paleolitu i mezolitu	3	fakultatywny	**WIEDZA:** – ma uporządkowaną, pogłębioną wiedzę obejmującą terminologię, teorię i metodologię badań z zakresu sztuki, kultury duchowej oraz przejawów ludyzmu w paleolicie oraz mezolicie (K_W03); – ma szczegółową wiedzę dotyczącą sztuki, kultury duchowej oraz przejawów ludyzmu w paleolicie oraz mezolicie (K_W04); – ma pogłębioną wiedzę o powiązaniach dziedzin nauki i dyscyplin naukowych właściwych dla studiowanego kierunku z innymi dziedzinami obszaru albo obszarów, które składają się na studiowany kierunek, takich jak archeologia środowiskowa (bioarcheologia) (K_W05); – ma wiedzę dotyczącą metod analizy i interpretacji źródeł archeologicznych przydatnych dla poznania zagadnień związanych ze sztuką, kulturą duchową i ludyzmem paleolicie i mezolicie (K_W07); – posiada wiedzę pozwalającą na analizę i interpretację źródeł archeologicznych przydatnych dla poznania paleolitu i mezolitu, w szczególności materialnych przejawów zachowań symbolicznych (K_W12). **UMIEJĘTNOŚCI:** – potrafi wyszukiwać, analizować, oceniać, selekcjonować i użytkować informacje z wykorzystaniem różnych źródeł i metod oraz formułować na tej podstawie krytyczne sądy (K_U01); – posiada umiejętności badawcze obejmujące krytyczną analizę prac innych autorów, syntezę różnych idei i poglądów, dobór metod i narzędzi badawczych, opracowanie i prezentację wyników, pozwalające na rozwiązywanie złożonych problemów w zakresie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych właściwych dla studiowanego kierunku (K_U02); – potrafi przeprowadzić krytyczną analizę różnych	Referat; esej; prezentacje.

				rodzajów wytworów kultury, określać ich treść i znaczenie, w tym przynależność chronologiczno-kulturową oraz funkcję, wskazać możliwości odmiennych interpretacji właściwych dla studiowanej dyscypliny, stosując oryginalne podejścia uwzględniające nowe osiągnięcia archeologii wraz z zastosowaniem złożonych metod (K_U05); – posiada umiejętność merytorycznego argumentowania z wykorzystaniem własnych poglądów oraz poglądów innych autorów, formułowania wniosków oraz tworzenia syntetycznych podsumowań (K_U06); – posiada umiejętność formułowania opinii krytycznych o wytworach kultury na podstawie wiedzy naukowej i doświadczenia oraz umiejętność prezentacji opracowań syntetycznych w różnych formach i w różnych mediach (K_U07). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:** – wykazuje niezależność i samodzielność w formułowaniu poglądów, szanując jednocześnie prawo innych osób do wykazywania tych samych cech (K_K07); – docenia rolę nauk humanistycznych, pokrewnych i współpracujących dla kształtowania więzi społecznych na poziomie lokalnym i ponadlokalnym (K_K08).	
MK XXV Indoeuropeistyka i archeologia	Indoeuropeistyka i archeologia	3	fakultatywny	**WIEDZA:** – zna pojęcia i terminologię dotyczącą głównych grup językowych w Europie i Azji Zachodniej (K_W02); – zna główne teorie na temat „praojczyzny” indoeuropejczyków” i teorie dotyczące mechanizmów ekspansji i akulturacji grup etnicznych (K_W03); – ma wiedzę z zakresu źródeł pisanych i zawartych w nich informacji dotyczących wybranych ludów indoeuropejskich oraz poszczególnych kultur archeologicznych łączonych z genezą indoeuropejczyków (K_W05). **UMIEJĘTNOŚCI:** – umie samodzielnie zdobywać wiedzę i rozwijać zainteresowania badawcze, kierując się wskazówkami opiekuna naukowego (K_U03); – posiada umiejętność merytorycznego argumentowania oraz formułowania wniosków, w szczególności	

				potrafi przedstawić argumentację na rzecz teorii, którą uważa za najlepiej uzasadniającą miejsce praojczyzny indoeuropejskiej (K_U06); – posiada umiejętność przygotowania wystąpień uargumentowanych danymi z językoznawstwa dotyczących zagadnień szczegółowych, z wykorzystaniem podstawowych ujęć teoretycznych, a także różnych źródeł (K_U09). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:** – potrafi współdziałać i pracować w zespole badawczym (K_K02); – potrafi odpowiednio określić priorytety służące realizacji określonego przez siebie lub innych zadania (K_K03); – ma świadomość odpowiedzialności za zachowanie dziedzictwa kulturowego (K_K05).	
MK XXVI **Teorie w prahistorii**	Teorie w prahistorii	3	fakultatywny	**WIEDZA:** – na pojęcia i terminologię charakterystyczną dla głównych paradygmatów prahistorii i antropologii kulturowej (K_W02); – ma wiedzę z zakresu głównych kierunków archeologii i najważniejszych problemów dyskusyjnych na temat metod interpretacji przeszłości (K_W04). **UMIEJĘTNOŚCI:** – posiada umiejętności badawcze obejmujące dobór metod i narzędzi badawczych typowych dla konkretnego paradygmatu (K_U02); – umie samodzielnie zdobywać wiedzę i rozwijać umiejętności badawcze, kierując się wskazówkami opiekuna naukowego (K_U03); – potrafi rozpoznać typowe dla danej szkoły typy narracji i argumentacji naukowej (K_U05). **Kompetencje społeczne:** – potrafi współdziałać i pracować w zespole badawczym (K_K02); – potrafi odpowiednio określić priorytety służące realizacji określonego przez siebie lub innych zadania (K_K03); – ma świadomość odpowiedzialności za zachowanie dziedzictwa kulturowego (K_K05).	Obecność na zajęciach; dyskusja; esej; sprawdzian pisemny.

MK XXVII **Teoria wymiany społecznej w prahistorii**	Teoria wymiany społecznej w prahistorii	3	fakultatywny	**WIEDZA:** – rozumie pojęcia i terminy dotyczące interpretacji wymiany społecznej w archeologii (K_W02); – zna główne nurty interpretacji handlu i wymiany występujące w archeologii, socjologii, antropologii kulturowej i ekonomii (K_W05). **UMIEJĘTNOŚCI:** – potrafi opisać rolę wymiany i handlu w budowaniu i utrwalaniu struktur społecznych społeczności pradziejowych (K_U01); – potrafi integrować wiedzę z zakresu archeologii, antropologii kulturowej, socjologii i ekonomii w celu procesów społecznych i kulturowych zachodzących w społeczeństwach pradziejowych (K_U04); – potrafi wskazać możliwości odmiennych interpretacji dotyczących systemu wymiany społecznej w różnych okresach chronologicznych (K_U05). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:** – potrafi przedstawiać tezy i argumenty naukowe i bronić ich w dyskusji w grupie (K_K07); – docenia rolę podstaw teoretycznych w interpretacji naukowej (K_K08).	Obecność na zajęciach; dyskusja w oparciu o literaturę; referat; sprawdzian pisemny.
MK XXVIII **Keramos**	Ceramika grecka	1,5	fakultatywny	**WIEDZA:** – zna pojęcia i terminologię stosowane w archeologii starożytnej Grecji w kontekście badań nad ceramiką grecką oraz innych naukach humanistycznych, w tym szczególnie historii i antropologii kulturowej oraz w wybranych dyscyplinach obszaru nauk przyrodniczych, z którymi współpracuje archeologia (K_W02); – ma wiedzę o głównych kierunkach rozwoju i najważniejszych nowych osiągnięciach w zakresie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych, właściwych dla badań nad ceramiką grecką charakterystyczną dla poszczególnych okresów chronologicznych lub tradycji produkcyjnych (K_W06); – zna i rozumie metody analizy ceramiki greckiej jako źródła archeologicznego i ich interpretacji prowadzonych na gruncie wybranych tradycji, teorii lub szkół badawczych rozwijanych w archeologii (K_W07). **UMIEJĘTNOŚCI:**	Obecność na zajęciach; aktywne uczestnictwo w zajęciach; pisemna praca domowa.

				– potrafi wyszukiwać, analizować, oceniać, selekcjonować i użytkować informacje z wykorzystaniem różnych źródeł i metod (K_U01); – umie samodzielnie zdobywać wiedzę i rozwijać umiejętności badawcze, kierując się wskazówkami opiekuna naukowego (K_U03). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:** – rozumie potrzebę uczenia się przez całe życie (K_K01); – potrafi współdziałać i pracować w zespole badawczym, między innymi prowadzącym badania wykopaliskowe (K_K02); – potrafi odpowiednio określić priorytety służące realizacji określonego przez siebie lub innych zadania (K_K03).	
MK XXVIII **Keramos**	Ceramika rzymska	1,5	fakultatywny	**WIEDZA:** – zna terminologię stosowaną w badaniach nad ceramiką okresu rzymskiego (K_W02); – ma uporządkowaną wiedzę obejmującą analitykę, teorię i metodologię z zakresu studiów ceramologicznych (K_W03); – ma wiedzę na temat wyników analiz ceramiki typu *terra sigillata* (K_W06); – zna i rozumie metody analizy ceramiki rzymskiej jako źródła archeologicznego oraz jego interpretacji (K_W07). **UMIEJĘTNOŚCI:** – potrafi korzystać z literatury przedmiotu dotyczącej ceramiki rzymskiej oraz krytycznie oceniać zawarte w niej poglądy (K_U01); – potrafi wyciągać wnioski dotyczące aktualnych odkryć archeologicznych, umieszczając je w adekwatnym kontekście historycznym (K_U02); – potrafi przeprowadzić krytyczną analizę różnych rodzajów ceramiki, określić ich treść i znaczenie, w tym przynależność chronologiczno-kulturową oraz funkcję (K_U05). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:** – rozumie potrzebę dalszego zgłębiania wiedzy, potrafi inspirować i organizować uczenie innych osób	

				(K_K01); – potrafi współdziałać i pracować w interdyscyplinarnym zespole badawczym, (K_K10).	
MK XXIX **Metody badań osadniczych**	Metody badań osadniczych	3	fakultatywny	**WIEDZA**: – zna historię rozwoju badań osadniczych (K_W01); – zna definicje i terminologię związaną z metodami badań osadniczych (K_W02); – rozumie rolę badań osadniczych przy rekonstrukcji różnych aspektów życia społeczno-gospodarczego (K_W07); – zna metody badań struktur osadniczych oraz narzędzia ich analizy (K_W11); – wie jak analizować i interpretować wyniki badań osadniczych (K_W12); – zna najważniejsze metody badań terenów osadniczych stosowane przez różne dyscypliny przyrodnicze (K_W16). **UMIEJĘTNOŚCI**: – potrafi omówić rozwój badań osadniczych, ocenić jak zmieniało się w przeszłości podejście badaczy do badań osadniczych (K_U01); – potrafi wyjaśnić terminy związane z badaniami osadniczymi oraz wskazać efekty aktywności ludzkiej wpływającej na zmiany środowiska przyrodniczego (K_U02); – umie wymienić główne sposoby eksploatacji środowiska i wskazać na metody ich śledzenia (K_U04); – umie uzasadnić zastosowanie określonych metod w badaniach osiedli otwartych, grodów, cmentarzysk, miejsc kultu, wymiany i ośrodków miejskich (K_U06). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE**: – docenia potrzebę uczenia się i zdobywania wiedzy (K_K01); – umie odpowiednio określić priorytety służące realizacji określonego zadania (K_K03); – wykazuje niezależność i samodzielność w myśleniu, rozumiejąc i szanując prawo innych osób do tego samego (K_K07); – potrafi współdziałać i pracować w interdyscyplinarnym zespole badawczym, w tym prowadzącym bada-	Obecność na zajęciach; aktywne uczestnictwo w zajęciach; dyskusja; referat; sprawdzian pisemny.

				nia przyrodnicze (K_K10).	
MK XXX **Archeologia Nubii średniowiecznej**	Archeologia Nubii średniowiecznej	3	fakultatywny	**WIEDZA:** – zna terminologię stosowaną w archeologii, w tym zwłaszcza nauk historycznych (K_W02); – ma uporządkowaną, pogłębioną wiedzę prowadzącą do specjalizacji, a także szczegółową wiedzę z zakresu archeologii architektury średniowiecznej Nubii (K_W04); – ma pogłębiona wiedzę o powiązaniach archeologii z innymi dziedzinami obszaru nauk humanistycznych, które składają się na studiowany kierunek (K_W05); – ma ugruntowaną wiedzę z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego (K_W09); – posiada wiedzę pozwalającą na analizę i interpretację źródeł archeologicznych oraz innych wytworów cywilizacji, przydatnych dla poznania danej epoki w dziejach ludzkości (K_W12). **UMIEJĘTNOŚCI:** – posiada umiejętności badawcze obejmujące krytyczną analizę prac innych autorów, syntezę różnych idei i poglądów, dobór metod i narzędzi badawczych, opracowanie i prezentację wyników, a także pozwalające na rozwiązywanie złożonych problemów w zakresie archeologii (K_U02); – potrafi przeprowadzić krytyczną analizę różnych rodzajów wytworów kultury, określić ich treść i znaczenie, w tym przynależność chronologiczno-kulturową oraz funkcję (K_U05); – ma pogłębione umiejętności językowe pozwalające na korzystanie z literatury w językach obcych (K_U11). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:** – rozumie potrzebę uczenia się przez całe życie, potrafi inspirować i organizować proces nauczania i uczenia innych osób (K_K01); – ma świadomość odpowiedzialności za zachowanie dziedzictwa kulturowego i propaguje ją w społeczeństwie (K_K05).	Obecność na zajęciach; esej na wybrany temat; egzamin pisemny.

MK XXXI **Środowisko przyrodnicze i kultura**	Zwierzęta i kultura	1,5	fakultatywny	**WIEDZA:** – ma pogłębioną wiedzę o powiązaniach archeologii z innymi dziedzinami, które składają się na studiowany kierunek, szczególnie z archeologią środowiskową (K_W05); – zna dane archeozoologiczne i archeologiczne dotyczące miejsc rytualnych oraz procesy gospodarowania zwierzętami i zmiany zachodzące w świecie zwierząt (K_W17). **UMIEJĘTNOŚCI:** – potrafi analizować konteksty kulturowe archeozoologiczne i archeologiczne, ocenić znaczenie zwierząt i środowiska naturalnego w rozwoju kulturowym oraz wpływ człowieka na środowisko naturalne (K_U01). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:** – dostrzega konieczność ochrony dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego (K_K05).	Obecność na zajęciach; dyskusja; referat; esej; prezentacja; sprawdzian pisemny.
MK XXXI **Środowisko przyrodnicze i kultura**	Rośliny i kultura	1,5	fakultatywny	**WIEDZA:** – zna pojęcia i terminologię stosowane w archeologii środowiskowej (K_W02); – zna i rozumie metody analizy roślinnych wytworów kultury i ich interpretacji (K_W07); – ma wiedzę w zakresie najważniejszych problemów dyscyplin przyrodniczych właściwych dla archeologii, zna relacje zachodzące na linii człowiek–środowisko (K_W16). **UMIEJĘTNOŚCI:** – potrafi wyszukiwać, analizować, oceniać, selekcjonować i użytkować informacje z wykorzystaniem różnych źródeł pochodzenia roślinnego, krytycznie analizuje wyniki badań paleobotanicznych (K_U01); – stosuje techniki i narzędzia badawcze w zakresie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych, właściwych dla dyscyplin botanicznych, interpretuje dane paleobotaniczne (K_U13); – potrafi wyszukiwać, analizować, oceniać i selekcjonować informacje z wykorzystaniem różnych metod przyrodniczych, charakteryzuje i ocenia wartość poznawczą wskaźników palinologicznych i archeobotanicznych aktywności człowieka, dostrzega czynniki	Referat (w formie pisemnej i ustnej); prezentacja; dyskusja w oparciu o tezy zaprezentowane w referacie; sprawdzian pisemny.

				środowiskowe i ocenia ich wpływ na kulturę społeczeństw (K_U14). **KOMPETENCJE SPOŁECZNE:** – potrafi odpowiednio określić priorytety służące realizacji określonego przez siebie lub innych zadania (K_K03); – potrafi współdziałać i pracować w interdyscyplinarnym zespole badawczym, między innymi prowadzącym badania przyrodnicze (K_K10).	

Szczegółowe wskaźniki punktacji ECTS				
Moduły kształcenia	**Przedmioty**	**Liczba punktów ECTS, którą student uzyskuje na zajęciach wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich**	**Liczba punktów ECTS, którą student uzyskuje w ramach zajęć o charakterze praktycznym, w tym zajęć laboratoryjnych i projektowych**	**Liczba punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć z zakresu nauk podstawowych, do których odnoszą się efekty kształcenia dla określonego kierunku, poziomu i profilu kształcenia**
MK I Wybrane zagadnienia z historii i metodologii archeologii	Wybrane zagadnienia z historii i metodologii archeologii	1	0,5	4
MK II Metody analityczne w różnych tradycjach badawczych archeologii	Metody analityczne w różnych tradycjach badawczych archeologii	1	1	5
MK III Węzłowe problemy archeologii prahistorycznej w Europie Środkowej	Stare i nowe poglądy w badaniach nad paleolitem i mezolitem	0,5	0	2
	Neolityzacja Europy Środkowej	0,5	0,5	2
	Początki epoki metali i powstanie cywilizacji	0,5	0,5	2
	Społeczności młodszej epoki brązu i początku epoki żelaza	0,5	0,5	2
	Północni sąsiedzi Rzymu (IV w. p.n.e.–V w. n.e.)	0,5	0,5	2
MK IV Archeologia średniowiecza i czasów nowożytnych	Węzłowe problemy archeologii wczesnego średniowiecza	0,5	0,5	2
	Węzłowe problemy archeologii późnego średniowiecza i nowożytności	0,5	0,5	2

MK V **Archeologia antyczna**	Archeologia śródziemnomorska i orientalna	1	0,5	4,5
MK VI **Archeologia środowiskowa społeczeństw europejskich**	Rośliny w kulturze ludów europejskich	0,5	0,5	3
	Zwierzęta w kulturze ludów europejskich	0,5	0,5	2
MK VII **Metodyka badań**	Ćwiczenia terenowe	7,5	7,5	7,5
MK VIII **Seminarium dyplomowe**	Seminarium magisterskie	4	4	28
MK IX **Moduł kształcenia – zajęcia ogólnouczelniane lub zajęcia oferowane na innym kierunku studiów**	Zajęcia na innych kierunkach Wydziału Nauk Historycznych UMK	1	0	2
	Zajęcia ogólnouniwersyteckie	1	0	2
MK X **Wybrane problemy badawcze archeologii paleolitu i mezolitu**	Archeologia jaskiń	1	1	3
	Początki zasiedlenia Europy	1	1	3
	Mezolit na Niżu Polskim	1	1	3
MK XI **Wybrane problemy badawcze archeologii neolitu, eneolitu i początków epoki brązu**	Społeczności doby neolitu na Niżu Środkowoeuropejskim	2	1	6
	Wymiana dalekosiężna i kontakty kulturowe w Europie w III–II tys. BC	1	1	3
MK XII **Wybrane problemy badawcze archeologii młodszej epoki brązu i początków epoki żelaza**	Sztuka społeczności kultur pól popielnicowych i cywilizacji halsztackiej	1	1	3
	Wytwórczość domowa i rzemieślnicza w młodszej epoce brązu i początku epoki żelaza	1	1	3
	Osiedla obronne w strukturach osadniczych w młodszej epoce brązu i początku epoki żelaza	1	1	3

MK XIII **Wybrane problemy badawcze archeologii Barbaricum**	Obszary sacrum w kulturach Barbaricum (II w. p.n.e.–VI w. n.e.)	1	1	3
	Vagina nationum i jej progenitura – z Germanami od Skandynawii po Morze Czarne	1	1	3
	Wybrane problemy badawcze archeologii Barbaricum. Celtycka Europa – oblicza niezwykłego ludu (VI–I w. p.n.e.)	1	1	3
MK XIV **Wybrane metody analityczne w archeologii**	Wybrane metody analityczne w archeologii – ujęcie krytyczne	1	1	3
	Górnictwo, dystrybucja, użytkowanie surowców krzemiennych w pradziejach	1	1	3
	Traseologia	1	1	3
MK XV **Archeologia Grecji i świata hellenistycznego**	Greckie *poleis* wobec Scytów i Sarmatów – konflikt i współpraca	0,5	0,5	1,5
	Kolonia i metropolia – razem czy osobno?	0,5	0,5	1,5
	Królestwo Bosporańskie – na granicy Europy i Azji	0,5	0,5	1,5
	Miasto Rodos jako międzynarodowe centrum kultury	0,5	0,5	1,5
	Poleis Rodos i inne centra doryckie	0,5	0,5	1,5
	Rodos jako centrum handlu zbożem w świecie greckim	0,5	0,5	1,5
MK XVI **Orzeł i smok. Rzym i imperia Wschodu**	Archeologia wybranych zachodnich prowincji rzymskich	0,5	0,5	1,5
	Chiny dynastii Han	0,5	0,5	1,5

MK XVI **Orzeł i smok. Rzym i imperia Wschodu**	*Imperium Romanum* doby Antoninów	0,5	0,5	1,5
	Między Wschodem a Zachodem. Grecy baktryjscy	0,5	0,5	1,5
	Roma aeterna – stolica imperium	0,5	0,5	1,5
	Rzymski Wschód	0,5	0,5	1,5
MK XVII **Pieniądz i wojsko w świecie starożytnym**	Armia rzymska w dobie wielkich sukcesów	0,5	0,5	1,5
	Armie świata hellenistycznego i Republiki Rzymskiej	0,5	0,5	1,5
	Mennictwo Rzymu i europejskich barbarzyńców	0,5	0,5	1,5
	Pieniądz w użyciu. Gospodarka, polityka, propaganda	0,5	0,5	1,5
	Pieniądze Greków i Persów	0,5	0,5	1,5
	Świat armii greckich. Od Myken do końca panowania Aleksandra Wielkiego	0,5	0,5	1,5
MK XVIII **Archeologia żeglugi**	Łodzie i statki w badaniach archeologicznych i historycznych	1	1	3
	Prahistoria żeglugi	1	1	3
	Praktyka badawcza archeologii morskiej i podwodnej	1	1	3
MK XIX **Archeologia jezior**	Osiedla nawodne i przybrzeżne w młodszej epoce brązu i początku epoki żelaza	1	1	3

MK XIX Archeologia jezior	Urządzenia wodno-komunikacyjne w pradziejach i średniowieczu	0,5	0,5	1,5
	Wyspy w krajobrazie przyrodniczo-kulturowym Słowian	1	1	3
	Kultura materialna miejsc centralnych na wyspach Słowiańszczyzny Zachodniej	0,5	0,5	1,5
MK XX Słowianie nadbałtyccy we wczesnym średniowieczu	Początki Słowiańszczyzny nadbałtyckiej	0,5	0,5	1,5
	Pomorze we wczesnym średniowieczu	1	1	3
	Sąsiedzi Słowian nadbałtyckich	1	1	3
	Rośliny i zwierzęta u Słowian nadbałtyckich	0,5	0,5	1,5
MK XXI Archeologia architektury średniowiecza	Archeologia architektury romańskiej i gotyckiej	1	1	3
	Militarne aspekty architektury średniowiecznej	1	1	3
	Współczesne problemy badawcze zabytkowych obiektów architektonicznych	1	1	3
MK XXII Archeologia zakonu krzyżackiego	Wybrane zagadnienia z archeologii zakonu krzyżackiego	0,5	0,5	1,5
	Architektura zakonu krzyżackiego	0,5	0	1,5
	Formy osadnictwa zakonu krzyżackiego	0,5	0	1,5
	Kultura zakonu krzyżackiego w świetle archeologii	0,5	0,5	1,5
	Warsztat budowlany zakonu krzyżackiego	0,5	0,5	1,5

MK XXII Archeologia zakonu krzyżackiego	Ekologia zakonu krzyżackiego	0,5	0,5	1,5
MK XXIII Kultura materialna Rzeczpospolitej Polskiej na tle europejskim (XV–XVIII wiek)	Zarys historii kultury materialnej	2	1	6
	Kultura funeralna	1	0,5	3
MK XXIV Kultura symboliczna paleolitu i mezolitu	Kultura symboliczna paleolitu i mezolitu	1	1	3
MK XXV Indoeuropeistyka i archeologia	Indoeuropeistyka i archeologia	1	1	3
MK XXVI Teorie w prahistorii	Teorie w prahistorii	1	1	3
MK XXVII Teoria wymiany społecznej w prahistorii	Teoria wymiany społecznej w prahistorii	1	1	3
MK XXVIII Keramos	Ceramika grecka	0,5	0,5	3
	Ceramika rzymska	0,5	0,5	3
MK XXIX Metody badań osadniczych	Metody badań osadniczych	1	1	3
MK XXX Archeologia Nubii średniowiecznej	Archeologia Nubii średniowiecznej	1	0,5	3
MK XXXI Środowisko przyrodnicze i kultura	Zwierzęta i kultura	0,5	0,5	1,5
	Rośliny i kultura	0,5	0,5	1,5
Razem		21+ 16 za zajęcia w ramach modułów do wyboru (MK X–MK XXXI)	17,5 + 14,5–16 za zajęcia w ramach modułów do wyboru (MK X–MK XXXI)	72 + 48 za zajęcia w ramach modułów do wyboru (MK X–MK XXXI)
Wymiar % liczby punktów ECTS, którą student uzyskuje na skutek wyboru modułów kształcenia:		36,7%		
Procentowy udział liczby punktów ECTS dla każdego z obszarów (w przypadku przyporządkowania kierunku do więcej niż jednego obszaru kształcenia):				

Plan studiów

Wydział prowadzący kierunek studiów:	Wydział Nauk Historycznych
Kierunek studiów: *(nazwa kierunku musi być adekwatna do zawartości programu kształcenia a zwłaszcza do zakładanych efektów kształcenia)*	Archeologia
Poziom kształcenia: *(studia pierwszego, drugiego stopnia, jednolite studia magisterskie)*	Studia drugiego stopnia
Profil kształcenia: *(ogólnoakademicki, praktyczny)*	Ogólnoakademicki
Forma studiów: *(studia stacjonarne, studia niestacjonarne)*	Studia stacjonarne
Specjalność:	
Liczba semestrów:	4 (cztery)
Liczba punktów ECTS:	120
Łączna liczba godzin dydaktycznych:	1110

I semestr

Kod przedmiotu w systemie USOS	Nazwa modułu/przedmiotu	Forma zajęć	Liczba godzin	Liczba punktów ECTS	Forma zaliczenia
1201-AR1-MAA-S2	Metody analityczne w różnych tradycjach badawczych archeologii	konwersatorium	30	4,5	zaliczenie na ocenę
1201-AR1-PBPM-S2	Stare i nowe poglądy w badaniach nad paleolitem i mezolitem	konwersatorium	15	2	zaliczenie na ocenę
1201-AR1-NES-S2	Neolityzacja Europy Środkowej	konwersatorium	15	2	zaliczenie na ocenę
1201-AR1-PEMPC-S2	Początki epoki metali i powstanie cywilizacji	konwersatorium	15	2	zaliczenie na ocenę
1201-AR1-SMEBEZ-S2	Społeczności młodszej epoki brązu i początku epoki żelaza	konwersatorium	15	2	zaliczenie na ocenę
1201-AR1-PSR-S2	Północni sąsiedzi Rzymu (IV w. p.n.e–V w. n.e)	konwersatorium	15	2	zaliczenie na ocenę
1201-AR1-SM-S2	Seminarium magisterskie	seminarium	30	4	zaliczenie na ocenę
	Przedmioty ogólnouniwersyteckie		30	2	zaliczenie na ocenę
	Moduł do wyboru I		90	9	
Razem			255	29,5	

II semestr

Kod przedmiotu w systemie USOS	Nazwa modułu/przedmiotu	Forma zajęć	Liczba godzin	Liczba punktów ECTS	Forma zaliczenia
1201-AR1-WPAWS-S2	Węzłowe problemy archeologii wczesnego średniowiecza	konwersatorium	15	2	zaliczenie na ocenę
1201-AR1-WPAPSN-S2	Węzłowe problemy archeologii późnego średniowiecza i nowożytności	konwersatorium	15	2	zaliczenie na ocenę
1201-AR1-RKLE-S2	Rośliny w kulturze ludów europejskich	konwersatorium	15	2	zaliczenie na ocenę
1201-AR1-ZKLE-S2	Zwierzęta w kulturze ludów europejskich	konwersatorium	15	2	zaliczenie na ocenę
1201-AR1-SM-S2	Seminarium magisterskie	seminarium	30	4	zaliczenie na ocenę
	Przedmioty ogólnouniwersyteckie		30	2	zaliczenie na ocenę
	Moduł do wyboru I		90	9	
1201-AR-CT	Ćwiczenia terenowe	ćwiczenia	225	7,5	zaliczenie na ocenę
Razem			435	30,5	

III semestr

Kod przedmiotu w systemie USOS	Nazwa modułu/przedmiotu	Forma zajęć	Liczba godzin	Liczba punktów ECTS	Forma zaliczenia
1201-AR2-ASO-S2	Archeologia śródziemnomorska i orientalna	wykład	15	5	egzamin
1201-AR2-ASO-S2	Archeologia śródziemnomorska i orientalna	konwersatorium	15		zaliczenie na ocenę
1201-AR2-SM-S2	Seminarium magisterskie	seminarium	30	8	zaliczenie na ocenę
	Moduł do wyboru I		90	9	
	Moduł do wyboru II		90	9	
Razem			240	31	

IV semestr

Kod przedmiotu w systemie USOS	Nazwa modułu/przedmiotu	Forma zajęć	Liczba godzin	Liczba punktów ECTS	Forma zaliczenia
1201-AR2-WZHMA-S2	Wybrane zagadnienia z historii i metodologii archeologii	wykład	30	5	egzamin
1201-AR2-SM-S2	Seminarium magisterskie	seminarium	30	12	zaliczenie na ocenę
	Moduł do wyboru I		90	9	
	Moduł do wyboru II		30	3	
Razem			180	29	

Program studiów obowiązuje od semestru zimowego roku akademickiego 2013/2014.

Program studiów został uchwalony na posiedzeniu Rady Wydziału Nauk Historycznych w dniu 16 kwietnia 2013 roku.